

PAPEŽ FRANČIŠEK
KATEHEZE O STAROSTI
(Vir: Vatikan News)

[Sveti oče začel cikel katehez o starosti: Dar zrelosti in modrosti za ostala življenjska obdobja](#)

VATIKAN (sreda, 23. februar 2022, RV) – Novi cikel katehez med sredinimi splošnimi avdiencami bo namenjen obdobju starosti. Kot je pojasnil papež, želi spodbuditi k razmišljanju o darovih, ki jih starost prinaša ostalim življenjskim obdobjem. Starost je dar zrelosti in modrosti.

Andreja Červek – Vatikan

Sveti oče je med današnjo splošno avdienco začel novi cikel katehez, posvečenih *smislu in vrednosti starosti*. Mladost je zelo lepa, toda večna mladost je zelo nevarna halucinacija. Biti star je prav tako pomembno in lepo kot biti mlad. Papež je izpostavil »zavezo med generacijami«, ki jo je treba najti v tej kulturi odmetavanja in produktivnosti. »S temi katehezami o starosti želim vse spodbuditi, da svoje misli in čustva usmerijo v darove, ki jih starost prinaša za druga življenjska obdobja. Starost je dar za vsa življenjska obdobja. To je dar zrelosti in modrosti,« je dejal.

Svetopisemski odlomek: JI 3,1-2.5

Potem se bo zgodilo:

izlil bom svojega duha na vse meso
in prerokovali bodo vaši sinovi in vaše hčere,
vaši starčki bodo sanjali sanje,
vaši mladeniči bodo gledali videnja.

Tudi na hlapce in dekle

bom v tistih dneh razlil svojega Duha.

Vsak, kdor bo klical Gospodovo ime, bo rešen.

1. kateheza: Milost časa in zaveza življenjskih obdobj

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Sklenili smo kateheze o svetem Jožefu. Danes začnemo sklop katehez *o smislu in vrednosti starosti*, ki bo črpal navdih iz Božje besede. Razmišljajmo o starosti. Že nekaj desetletij to življenjsko obdobje predstavlja pravo »novo ljudstvo«, kar so ostareli ljudje. V človeški zgodovini nas nikoli ni bilo tako veliko. Nevarnost, da bi bili odvrženi, je še pogostejša: ostarele osebe so pogosto obravnavane kot »breme«. V dramatični prvi fazi pandemije so ravno oni plačali najvišjo ceno. Že sicer so bili najslabotnejši in zanemarjeni del: nismo se preveč ozirali nanje, ko so še bili živi, in nismo jih niti videli umreti.

Poleg migracij je starost med najnujnejšimi vprašanji, h katerim je človeška družina poklicana pristopiti v tem času. Ne gre samo za količinsko spremembo. V igri je *enotnost*

življenjskih obdobjih, oziroma resnična referenčna točka za razumevanje in spoštovanje človeškega življenja v njegovi celovitosti. Vprašajmo se: Ali obstaja prijateljstvo, zaveza med različnimi življenjskimi obdobji ali pa prevladujeta ločitev in odmetavanje?

Vsi živimo v sedanosti, v kateri sobivajo otroci, mladi, odrasli in ostareli. Toda spremenilo se je razmerje: dolgoživost je postala množična in na obsežnih predelih sveta je otroštvo porazdeljeno v majhnih odmerkih. Govorili smo tudi o demografski zimi. Neravnovesje, ki ima mnoge posledice. Prevladujoča kultura ima za edini model mladega odraslega, to je posameznika, ki je samosvoj in ostane vedno mlad. Toda ali je res, da mladost vsebuje celoten smisel življenja, medtem ko starost pomeni le njegovo izpraznitev in izgubo? Ali je to res? Poveličevanje mladosti kot edinega obdobja, ki je vredno utelešenja človeškega ideala, združena s prezirom starosti kot šibkosti, propadanja ali invalidnosti je bila prevladujoča ikona totalitarizmov dvajsetega stoletja. Smo to morda že pozabili?

Podaljšanje življenjske dobe na strukturalen način vpliva na zgodovino posameznikov, družin in družbe. Moramo se vprašati: ali sta njegova duhovna kakovost in občutek za skupnost predmet razmišljanja in ljubezni, ki je v skladu s tem dejstvom? Morda bi se morali starejši opravičiti za svojo trdovratnost, da živijo na račun drugih? Ali pa jih lahko spoštujemo zaradi darov, s katerimi prispevajo k življenjskemu smislu vseh? V predstavah o smislu življenja, in to ravno v tako imenovanih »razvitih« kulturah, ima starost malo mesta. Zakaj? Ker je obravnavana kot obdobje, ki nima nobene posebne vsebine, ki bi jo lahko ponudilo, in ne svojih pomembnosti, ki bi se jih živelo. Še več, manjka spodbuda, da bi jih osebe iskale, in manjka vzgoja, da bi jih skupnost prepoznala. Skratka, za obdobje, ki je že odločilen del skupnostnega prostora in obsega tretjino življenjske dobe, obstajajo – včasih – načrti za oskrbo, ne pa tudi načrti za življenje. So načrti za oskrbo, a ne načrti, ki bi jim pomagali živeti v polnosti. To je praznina misli, domišljije in ustvarjalnosti. Pod takšno mislijo, ki ustvarja praznino, so ostarele osebe odpadni material; v tej kulturi odmetavanja ostareli postanejo odpadni material.

Mladost je zelo lepa, toda večna mladost je zelo nevarna halucinacija. Biti star je prav tako pomembno in lepo kot biti mlad. Zapomnimo si to. Zaveza med generacijami, ki človeku povrne vsa življenjska obdobja, je naš izgubljeni dar, ki ga moramo povrniti. Ponovno ga je treba najti v tej kulturi odmetavanja in produktivnosti.

Božja beseda ima o tej zavezi veliko povedati. Malo prej smo na začetku avdiience slišali Joelovo prerokbo: »Vaši starčki bodo sanjali sanje, vaši mladeniči bodo gledali videnja.« Razlagamo jo lahko takole: ko se starejši upirajo Duhu in svoje sanje zakopljejo v preteklost, mladi več ne morejo videti stvari, ki bi jih bilo treba storiti, da bi odprli prihodnost. Ko pa ostareli govorijo o svojih sanjah, mladi lahko bolje vidijo, kaj morajo storiti. Mladi, ki se ne sprašujejo več o sanjah ostarelih in so usmerjeni samo v vizije, ki ne segajo dlje od njihovega nosu, bodo s težavo prenašali svojo sedanost in prihodnost. Če se bodo stari starši usmerili v svoje melanholije, se bodo mladi še bolj upognili nad svoje pametne telefone. Zaslone morda lahko ostane prižgan, a življenje bo ugasnilo predčasno. Ali

ni najhujša posledica pandemije ravno izgubljenost mladih? Ostareli imajo vire že preživetega življenja, na katere se lahko ob vsakem trenutku obrnejo. Ali bodo samo gledali mlade, ki izgubljajo svoje vizije, ali pa jih bodo spremljali in pogreli njihove sanje? Pred sanjami ostarelih, kaj bodo storili mladi?

Modrost dolge poti, ki spremlja starost, je ob odhodu treba živeti kot ponudbo smisla življenja, ki se ga ne porabi kot lenobnega preživetja. Če se starosti ne povrne dostojanstva življenja, ki je človeško vredno, je obsojena, da se zapre v potrtnost, ki vsakogar oropa ljubezni. Ta izziv človeštva in civilizacije zahteva naše prizadevanje in Božjo pomoč. Prosimo zanjo Svetega Duha. S temi katehezami o starosti želim vse spodbuditi, da svoje misli in čustva usmerijo v darove, ki jih starost prinaša za druga življenjska obdobja. Starost je dar za vsa življenjska obdobja. To je dar zrelosti, modrosti. Božja beseda nam bo pomagala razločevati smisel in vrednost starosti. Naj nam Sveti Duh tudi podeli sanje in videnja, ki jih potrebujemo.

In rad bi poudaril, kot smo na začetku slišali v Joelovi prerokbi, da ni pomembno samo to, da ostarela oseba zavzame mesto modrosti, ki jo ima, zgodovine, ki jo je živela v družbi, ampak je tudi pomembno, da se oblikuje pogovor z mladimi. Mladi se morajo pogovarjati z ostarelimi in ostareli z mladimi. Ta most bo predstavljal posredovanje modrosti človeštvu. Upam, da bodo ta premišljevanja koristila vsem, da bi ohranjali to stvarnost, o kateri govori prerok Joel, da namreč v dialogu med mladimi in starimi, ostareli lahko dajo sanje in mladi jih lahko sprejmejo in jih nosijo dalje. Ne pozabimo, da so v kulturi, tako v družini kot v družbi, ostareli kakor korenine drevesa: imajo vso zgodovino. Mladi pa so kakor cvetovi in sadovi. Če sok ne pride iz korenin, ne bodo mogli nikoli zacveteti. Ne pozabimo tistega pesnika (Francisco Luis Bernárdez), ki je velikokrat rekel: »Vse, kar je na drevesu zacvetelo, prihaja iz tistega, kar ima pod zemljo.« Vse, kar je v družbi lepega, je v odnosu s koreninami ostarelih. Zato bi v teh katehezah želel, da bi lik ostarele osebe prišel v ospredje, da bi se dobro razumeli, da ostarela oseba ni odpadni material: je blagoslov za družbo.

[Kateheza o dolgoživosti: Upočasniti življenjski ritem, vzpostaviti dialog med generacijami](#)

VATIKAN (sreda, 2. marec 2022, RV) – Druga kateheza o starosti je imela naslov »Dolgoživost – simbol in priložnost«. Papež je govoril o pomenu dialoga med generacijami ter potrebi po »zapravljanju časa« z mladimi in ostarelimi ljudmi.

Andreja Červek – Vatikan

Sveti oče je med današnjo splošno avdienco govoril o dolgoživosti človeškega življenja, ki se v današnjem času podaljšuje. Izpostavil je, da moramo zato vzpostaviti večjo povezanost med različnimi življenjskimi obdobji in generacijami ter smisel življenja

razumeti celovito. Temeljnega pomena je vzpostaviti dialog med različnimi generacijami: naučiti se »zapravljati čas« z otroki in ostarelimi osebami.

Svetopisemski odlomek: 1 Mz 5,1-5

To je knjiga Adamovega rodovnika. Na dan, ko je Bog ustvaril človeka, ga je naredil sebi podobnega. Ustvaril ju je moškega in žensko. [...] Adam je živel sto trideset let in rodil se mu je sin po njegovi podobnosti, kot njegova podoba. Imenoval ga je Set. Potem ko se mu je rodil Set, je bilo Adamovih dni še osemsto let in rodili so se mu sinovi in hčere. In vseh Adamovih dni, ki jih je preživel, je bilo devetsto trideset let. Potem je umrl.

2. kateheza: Dolgoživost – simbol in priložnost

Dragi bratje in sestre, dober dan!

V svetopisemski pripovedi o rodovnikih prednikov, nas takoj preseneti njihovo izredno dolgo življenje: govorimo o stoletjih! Kdaj se tukaj začne starost? In kaj pomeni to, da ti starodavni očetje živijo tako dolgo, potem ko so imeli otroke? Očetje in sinovi živijo skupaj več stoletij! Ta stoletni potek časa, opisan v obrednem slogu, dodaja odnosu med dolgoživostjo in rodovnikom zelo močan simboličen pomen.

Kakor da bi posredovanje človeškega življenja, tako zelo novega v ustvarjenem vesolju, zahtevalo počasno in dolgotrajno uvajanje. Vse je novo na začetku zgodovine ustvarjenega bitja, ki je duh in življenje, zavest in svoboda, občutljivost in odgovornost. Novo življenje – človeško življenje –, potopljeno v napetost med svojim izvorom »po Božji podobi in podobnosti« in krhkostjo svojega smrtnega stanja, predstavlja novost, ki jo je treba v celoti odkriti. In zahteva dolgo obdobje uvajanja, v katerem je nepogrešljiva vzajemna podpora med generacijami, da bi lahko razvozlali izkušnje in se soočili z neznankami življenja. V tem dolgem času se počasi goji tudi duhovna lastnost človeka.

V določenem smislu nam vsako preteklo obdobje v človeški zgodovini ponovno ponuja ta občutek: kakor da se moramo znova in mirno lotiti naših vprašanj o smislu življenja, ko se človeško stanje zdi napolnjeno z novimi izkušnjami in neznanimi vprašanji. Kopičenje kulturnega spomina seveda povečuje izkušnjo, ki je potrebna za pristopanje k še nepoznanim stvarim. Čas za prenos se krajša, a čas za asimilacijo vedno zahteva potrpežljivost. Pretirana hitrost, ki obseda vse dele našega življenja, naredi vsako izkušnjo bolj površinsko in manj »hranljivo«. Mladi so nezavedne žrtve tega razcepa med trajanjem časa, ki hoče biti porabljen, in časom življenja, ki zahteva ustrezno »vzhajanje«. Dolgo življenje omogoča doživeti te dolge čase in škodo naglice.

Starost zagotovo pomeni počasnejše ritme: a ne gre samo za čas počasnosti. Umerjenost teh ritmov namreč vsem odpre prostore življenjskega smisla, ki so neznani obsesivni hitrosti. Izguba stika s počasnimi ritmi starosti zapira te prostore za vse. V tem okviru sem želel razglasiti praznik starih staršev na zadnjo nedeljo v juliju. Zaveza med dvema skrajnima življenjskima generacijama (otroci in ostareli) pomaga tudi ostalima dvema (mladim in odraslim), da se še bolj povežeta in življenje vseh še bolj obogatita s človečnostjo.

Potreben je dialog med generacijama: če ni dialoga med mladimi in starimi, med odraslimi, če ni dialoga, vsaka generacija ostane izolirana in ne more posredovati sporočila. Pomislimo, mlad človek, ki ni vezan na svoje korenine, kar so stari starši, ne dobi moči, kakor drevo, ki brez moči korenin slabo raste, zboli, raste brez oporne točke. Zato si je treba prizadevati za dialog med generacijami, kar je človeška zahteva.

Predstavljajmo si mesto, kjer je sobivanje različnih življenjskih obdobij integralni del globalnega načrta o življenjskem okolju. Pomislimo na oblikovanje naklonjenih odnosov med starostjo in mladostjo, ki se odražajo v splošnem slogu odnosov. Prekrivanje generacij bi postalo vir energije za zares viden in živeti humanizem. Moderno mesto je po naravi sovražno do ostarelih (in ni slučaj, da je takšno tudi do otrok). Ta družba, ki ima duha odmetavanja: odmetava nezaželene otroke in odmetava ostarele. Odvrže jih v dom za ostarele, ne služijo ničemur. Pretirana hitrost nas postavlja v centrifugo, ki nas raztrosi kot konfete. Popolnoma se izgubi pogled na celoto. Vsak se oklene svojega koščka, ki plava s tokovi mesta-trga, za katerega so počasni ritmi izguba, hitrost pa je denar. Pretirana hitrost spremeni življenje v prah in ga ne naredi intenzivnejšega. To je modrost: treba je izgubljati čas. Ko se vrneš domov in vidiš svojega sina, svojo hčerko in »zapravljaš čas« - »zapravljaš čas« z otroki je bistveno za družbo; ko se vrneš domov in sta tam stara starša in z njima »zapravljaš čas«, a ta »izgubljeni čas« krepi človeško družino. Čas, ki ni povraten, je treba porabiti za otroke in ostarele, ker nam dajejo zmožnost videti življenje.

Pandemija, v kateri smo še vedno prisiljeni živeti, je žal zelo boleče zaustavila topi kult hitrosti. V tem obdobju so stari starši postali nasip za čustveno »dehidracijo« najmlajših. Vidna zaveza generacij, ki usklajuje njihove čase in ritme, nam vrača upanje, da življenja ne živimo zaman. Vsakemu povrne ljubezen do našega ranljivega življenja in zagradi pot obsedenosti s hitrostjo, ki ga enostavno požira. Tukaj je ključna beseda, ki jo namenjam vsem vam: Ali znaš zapravljaš čas ali pa vedno hitiš? Ali znaš zapravljaš čas s starimi starši, z ostarelimi? Znaš izgubljati čas z otroki? To je primerjava. Razmislite malo o tem. To vsakemu povrne ljubezen do ranljivega življenja in zagradi pot za obsedenost s hitrostjo, ki življenje spodjeda. Ritmi starosti so nepogrešljiv vir za razumevanje smisla življenja, ki je zaznamovano s časom. Ostareli imajo svoje ritme, a so ritmi, ki nam pomagajo. Zaradi tega posredovanja postane bolj verodostojen življenjski cilj srečanja z Bogom: načrt, ki je skrit v stvarjenju človeka »po njegovi podobi in podobnosti« in je zapečaten v Božjem Sinu, ki je postal človek.

Danes ugotavljamo večjo dolgoživost človeškega življenja. To nam daje priložnost, da povečamo zavezo med vsemi življenjskimi obdobji in tudi s smislom življenja v njegovi celovitosti. Smisla življenja ni samo v odrasli dobi, od 25 do 60 let. Smisel življenja se nahaja v celoti, od rojstva do smrti. In ti moraš biti sposoben pogovarjati se z vsemi in imeti ljubeznive odnose z vsemi. Tako bo tvoja zrelost bogatejša in močnejša. Duh naj nam podeli razumnost in moč za to preoblikovanje: oblastnost teka časa mora biti preoblikovana v lepoto življenjskih ritmov. To spremembo moramo narediti v svojem srcu, družinah in

družbi. Ponavljam: spremeniti, da bo oblastnost časa preoblikovana v lepoto življenjskih ritmov. Oblastnost časa, ki vedno hiti, spremeniti v ritme, ki so lastni življenju. Zaveza med generacijami je nepogrešljiva. Družba, kjer starostniki ne govorijo z mladimi, mladi ne govorijo s starimi, odrasli ne govorijo z ostarelimi in ne z mladimi, je sterilna družba, brez prihodnosti; je družba, ki ne zre proti obzorju, ampak gleda sama sebe. In postane sama. Bog naj nam pomaga najti ustrezno glasbo za harmonijo različnih starostnih obdobij: mali, stari, odrasli – vsi skupaj v lepi simfoniji dialoga.

Papeževa kateheza o ostarelih osebah: Odgovorni ste, da obsodite pokvarjenost

VATIKAN (sreda, 16. marec 2022, RV) – Tudi med današnjo splošno avdienco je papež Frančišek katehezo namenil obdobju starosti ter tokrat v ospredje postavil odgovornost starejših ljudi: skrbeti za mlade generacije in jim pokazati, kaj je zares pomembno. Posvaril je pred pokvarjenostjo, za zgled pa postavil Noeta, ki naredi barko, da bi rešil človeštvo.

Andreja Červek – Vatikan

Sveti oče je izpostavil, da nove generacije od starejših pričakujejo preroško besedo, ki bo odprla vrata novim perspektivam zunaj brezskrbnega sveta pokvarjenosti. Starejše osebe imajo odgovornost, da obsodite človeško pokvarjenost in način brezskrbnega življenja, za katerega se zdi, da je vse dovoljeno.

Svetopisemski odlomek: 1 Mz 6,5-8

Gospod pa je videl, da na zemlji narašča človekova hudobija in da je vse mišljenje in hotenje njegovega srca ves dan le hudobno. Gospodu je bilo žal, da je naredil človeka na zemlji, in bil je žalosten v svojem srcu. Rekel je torej Gospod: »Izbrisal bom človeka, ki sem ga ustvaril, s površja zemlje, ljudi in živino, laznino in ptice neba, kajti žal mi je, da sem jih naredil.« Noe pa je našel milost v Gospodovih očeh.

3. kateheza: Starost, vir za brezskrbno mladost

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Svetopisemska pripoved – s simboličnim jezikom dobe, v kateri je bila napisana – nam govori o presunljivi stvari: Bog je bil tako zelo žalosten zaradi razširjene hudobije ljudi, ki je postala normalen življenjski slog, da je mislil, da se je zmotil, ko jih je ustvaril, in se je odločil, da jih izbriše. Radikalna rešitev. Lahko bi celo pomenila paradoksalno plat usmiljenja. Nič več ljudi, nič več zgodovine, nič več obsojanja, nič več kazni. In mnogim žrtvam, v naprej obsojenim na sprijenost, nasilje, nepravičnost, bi se za vedno prizaneslo.

Ali se ne zgodi včasih tudi nam – ko nas premaga občutek nemoči pred zlom ali smo demoralizirani zaradi »prerokov nesreče« – da bi bilo boljše, da se ne bi nikoli rodili? Ali moramo dati prav določenim nedavnim teorijam, ki obsojajo človeško vrsto kot evolucijsko škodo za življenje na našem planetu? Vse negativno? Ne.

Dejansko smo pod pritiskom, izpostavljeni nasprotnim si spodbudam, ki nas pustijo zbegane. Na eni strani imamo optimizem večne mladosti, ki ga podžiga izjemen tehnični napredek, ta pa nam orisuje prihodnost, polno najučinkovitejših in od nas pametnejših strojev, ki bodo pozdravili naše bolezni in za nas našli najboljše rešitve, da ne bi umrli – svet robotov. Po drugi strani pa se zdi, da je naša domišljija vedno bolj osredotočena na predstavo o končni katastrofi, ki nas bo izničila. Kar se zgodi z morebitno atomsko vojno. »Dan potem« – če še bomo, dnevi in ljudje – bo treba začeti z ničle. Vse uničiti, da bi začeli z ničle. Seveda ne želim banalizirati teme napredka. A zdi se, da se simbol potopa vse bolj uveljavlja v našem nezavednem. Sedanja pandemija med drugim precej pritiska na našo brezskrbno predstavo o stvareh, ki so pomembne za življenje in njegovo usodo.

V svetopisemski pripovedi, ko gre za rešitev življenja na zemlji pred pokvarjenostjo in potopom, Bog ta podvig zaupa zvestobi najstarejšega med vsemi, »pravičnega« Noeta. Starost bo rešila svet, se sprašujem. V kakšnem smislu? In kako bo starost rešila svet? In kaj je obzorje? Življenje po smrti ali samo preživetje do potopa?

Jezusova beseda, ki prikliče »Noetove dneve«, nam pomaga poglobiti smisel svetopisemske strani, ki smo jo poslušali. Ko Jezus govori o poslednjih časih, pravi: »Kakor je bilo v Noetovih dneh, takó bo tudi v dneh Sina človekovega: jedli so, pili, se ženili in se močile do dne, ko je šel Noe v ladjo in je prišel potop ter vse pokončal« (Lk 17,26-27). V bistvu so jesti in piti, ženiti se in močiti normalne stvari in ne zdi se, da gre za primere pokvarjenosti. V čem je tu pokvarjenost? Jezus v resnici naredi poudarek na dejstvu, da ko se ljudje omejijo na uživanje življenja, izgubijo tudi zaznavo pokvarjenosti, ki mrtviči njihovo dostojanstvo in zastrupi smisel. Ko se izgubi dožemanje pokvarjenosti in pokvarjenost postane normalna stvar: vse ima svojo ceno, vse! Kupuje se, prodaja se mnenja, pravna dejanja ... to je v poslovnem svetu, v svetu mnogih poklicev, nekaj običajnega. Brezskrbno živijo tudi pokvarjenost, kot da bi bila normalni del človeškega blagostanja. Ko greš po nekem opravku in je ta počasen, ko je proces dela nekoliko počasen, kolikokrat slišimo reči: »Če mi kaj daš, bom to pospešil.« Velikokrat. »Daj mi nekaj, in bom pospešil stvar.« To vsi dobro vemo. Zdi se, da je svet korupcije del človeške normalnosti, kar je slabo. Danes zjutraj sem govoril z gospodom, ki mi je pripovedoval o tem problemu v svoji deželi. Življenjske dobrine se trošijo in uživajo brez skrbi za duhovno kakovost življenja. Vse se izkorišča brez skrbi za življenjski prostor skupnega doma. Ne da bi nas skrbelo za ponižanje in sramotenje, zaradi katerih trpijo mnogi, in niti za zlo, ki zastruplja skupnost. Dokler lahko normalno življenje napolnimo z »blagostanjem«, ne želimo misliti na to, kar ga dela praznega pravičnosti in ljubezni. »Jaz sem vendar dobro! Zakaj moram misliti na probleme, vojne, človeško bedo, revščino, hudobijo? Ne, meni je dobro. Ne zanimajo me drugi.« To je nezavedna misel, ki nas ohranja v stanju pokvarjenosti.

Ali pokvarjenost lahko postane normalnost, se sprašujem? Bratje in sestre, žal lahko. Zrak pokvarjenosti lahko dihamo kot dihamo kisik. In to je normalno! »Če želite, da to

naredim hitro, koliko mi boste dali?« To je normalno! Normalno je, a je slaba stvar, ni dobra! Kaj temu odpira pot? Brezskrbnost, ki je usmerjena samo v skrb zase: to je prehod, ki odpre vrata pokvarjenosti, ki potopi življenje vseh. Pokvarjenost ima veliko koristi od te slabe brezskrbnosti. Ko nekdo pravi, vse gre dobro, drugi me ne zanimajo. Ta brezskrbnost omehča naše obrabne mehanizme, zatemni vest in nas – čeprav nevede – naredi za sokrivce. Kajti pokvarjenost ne hodi sama. Oseba ima vedno dva sokrivca. Pokvarjenost se vedno širi, širi.

Ostarelost se nahaja v primernem položaju, da dojame prevaro te normalizacije življenja, obsedenega z uživanjem in brez notranjosti: življenje brez razmišljanja, brez žrtvovanja, brez notranjosti, brez lepote, brez resnice, brez pravičnosti, brez ljubezni. Vse to je pokvarjenost. Posebna občutljivost nas starejših za pozornosti, misli in čustva, ki nas delajo človeške, bi morala ponovno postati poklicanost mnogih. To bo izbira ljubezni starostnikov do novih generacij. Mi bomo sprožili alarm in opozorili: »Bodite previdni, to je pokvarjenost, ki ti ne prinaša ničesar.« Modrost starejših ljudi je danes zelo potrebna za boj proti pokvarjenosti. Nove generacije čakajo od nas starih, od nas starejših preroško besedo, ki bo odprla vrata novim perspektivam zunaj tega brezskrbnega sveta pokvarjenosti in navade pokvarjenih stvari. Božji blagoslov izbere starost za to karizmo, ki je zelo človeška in ki človeči.

Kakšen smisel ima moja starost? Vsak od nas, starih ljudi, se lahko to vpraša. Biti prerok pokvarjenosti in drugim reči: »Ustavite se, po tej poti sem že šel in ne vodi nikamor! Zdaj vam bom povedal svojo izkušnjo.« Mi starostniki moramo biti preroki proti pokvarjenosti, tako kot je bil Noe prerok proti pokvarjenosti svojega časa, saj je bil edini, ki mu je Bog zaupal. Vse vas sprašujem – in tudi sebe: ali je moje srce odprto, da bi bil prerok proti današnji pokvarjenosti? Slabo je, ko ostareli niso dozoreli, in tako postanejo stari z enakimi pokvarjenimi držami kot mladi. Pomislimo na Suzanine sodnike, ki so primer pokvarjene starosti. In mi s takšno starostjo ne bomo mogli biti preroki za mlade generacije.

In Noe je zgled te rodovitne starosti: ni pokvarjena, ampak je rodovitna. Noe ne pridiga, se ne pritožuje, ne obžaluje, ampak skrbi za prihodnost generacije, ki je v nevarnosti. Mi starejši moramo skrbeti za mlade, za otroke, ki so v nevarnosti. Naredi barko, v katero sprejme ljudi in živali. S skrbjo za življenje v vseh njegovih oblikah, Noe izpolni Božjo zapoved, saj ponovi nežno in velikodušno dejanje stvarjenja, ki je v resnici sama misel, ki je navdihnila Božjo zapoved: nov blagoslov, novo stvarjenje (1 Mz 8,15-9,17). Noetova poklicanost ostaja vedno aktualna. Sveti očak mora še vedno posredovati za nas.

In mi, moški in ženske določene starosti – da ne rečem stari, ker se nekateri lahko užalijo – ne pozabimo, da imamo možnost za modrost, da drugim rečemo: »Poglej, ta pot pokvarjenosti ne vodi nikamor.« Biti moramo kot dobro vino, ki na koncu, ko je staro, lahko da dobro in slabo sporočilo.

Danes pozivam vse ljudi določene starosti, da ne rečem stare. Bodite previdni: vi imate odgovornost, da obsodite človeško pokvarjenost, v kateri se živi in v kateri se nadaljuje ta način življenja relativizma, kot da je vse dovoljeno. Pojdimo naprej. Svet potrebuje močne mlade ljudi, ki hodijo naprej, in modre starejše ljudi. Prosimo Gospoda za milost modrosti.

[Kateheza o starejših: Posredovati življenjske izkušnje in vero mladim generacijam](#)

VATIKAN (sreda, 23. marec 2022, RV) – Kateheza med splošno avdienco v sredo, 23. marca 2022, ki je ponovno potekala v vatikanski dvorani Pavla VI., je govorila o posredovanju življenjskih izkušenj in vere ostarelih oseb mlajšim generacijam. Gre za posredovanje bogate dediščine in pomembno pričevanje vere, ki mora potekati v narečju, v domačem pogovornem jeziku.

Andreja Červek – Vatikan

Pogovor v družini, med starimi starši in vnuki, je zelo pomemben. Papež Frančišek je spomnil na svojega dedka, ki ga je s pripovedovanjem o vojni leta 1914 naučil sovražiti vojno. Poudaril je, da je življenjske zgodbe treba spremeniti v pričevanje, ki mora biti pošteno, ter opozoril, da ni poštena ideologija, ki zgodovino prikroji lastnim shemam, ne propaganda, ki zgodovino prilagaja za promocijo svoje skupine.

Svetopisemski odlomek: 5 Mz 34,4-5.7.9

In Gospod je rekel Mojzesu: »To je dežela, za katero sem prisegel Abrahamu, Izaku in Jakobu, ko sem rekel: ›Tvojemu zarodu jo dam.« Dal sem ti, da jo na svoje oči vidiš, vanjo pa ne pojdeš.« In tam v moabski deželi je Mojzes, služabnik Gospodov, po Gospodovem ukazu umrl. Mojzes pa je imel, ko je umrl, sto dvajset let; oko mu ni otemnelo in moč ga ni zapustila. Nunov sin Józue pa je bil napolnjen z duhom modrosti, kajti Mojzes je položil roke nanj. In Izraelovi sinovi so ga poslušali in delali, kakor je Gospod zapovedal Mojzesu.«

4. kateheza: Slovo in dediščina: spomin in pričevanje

Dragi bratje in sestre, dober dan!

V Svetem pismu se pred pripovedjo o smrti starca Mojzesa nahaja njegova duhovna oporoča, imenovana »Mojzesova pesem«. Ta pesem je predvsem čudovita izpoved vere: »Zakaj oznanjal bom Gospodovo ime; priznajte veličino našemu Bogu! Skala je, popolno je njegovo delo, zakaj vsa njegova pota so prava; zvest Bog je in v njem ni krivice, pravičen je in iskren« (5 Mz 32,3-4). A prav tako je spomin na zgodovino, živeto z Bogom, na dogodke ljudstva, ki jih je od začetka oblikovala vera v Boga Abrahama, Izaka in Jakoba. Mojzes se torej spominja tudi bridkosti in razočaranj samega Boga: Njegove zvestobe, ki je nenehno na preizkušnji zaradi nezvestobe njegovega ljudstva. Zvesti Bog in odgovor nezvestega

ljudstva. Kakor da bi ljudstvo hotelo postaviti na preizkušnjo zvestobo Boga. On vedno ostane zvest, blizu svojemu ljudstvu. To je središče Mojzesove pesmi: Božja zvestoba, ki nas spremlja vse življenje.

Ko Mojzes izreče to izpoved vere, se nahaja na pragu obljubljenе dežele in tudi na pragu svojega slovesa od življenja. Bil je star sto dvajset let, a »njegove oči niso ugasnile« (5 Mz 34,7). Zmožnost videti, zares videti, tudi simbolično videti, kakor starejši, ki znajo videti stvari, globlji pomen stvari. Vitalnost njegovega pogleda je dragocen dar. Omogoča mu *posredovati dediščino* njegove dolge izkušnje življenja in vere s potrebno bistrino. Mojzes vidi zgodovino in jo posreduje. Starejši vidijo zgodovino in jo posredujejo.

Starost, ki je deležna te bistrine, je dragoceni dar za generacijo, ki sledi. Osebno in neposredno poslušanje pripovedi o veri, ki se jo je živelo z vsemi njenimi vzponi in padci, je nenadomestljivo. Brati o njej v knjigah, gledati jo v filmih, brskati o njej po internetu, četudi je koristno, ne bo nikoli ista stvar. To posredovanje – ki je pravo in resnično *izročilo*, konkretno posredovanje starejšega mlademu – danes zelo in vedno bolj manjka novim generacijam. Zakaj? Ker ta nova civilizacija misli, da so stari odpadni material, ostareli so odvrženi. To je nasilnost. Tako ne gre. Neposredno pripovedovanje ene osebe drugi osebi vsebuje tone in načine komuniciranja, ki ga ne more nadomestiti nobeno drugo sredstvo. Ostarela oseba, ki dolgo živi, in prejme dar *bistrega in gorečega pričevanja* o svoji zgodovini, je nenadomestljiv blagoslov. Ali znamo prepoznati in spoštovati ta dar starejših? Ali posredovanje življenja in življenjskega smisla sledi tej poti poslušanja starejših?

O tem lahko jaz sam pričujem. Sovraštva in jeze do vojne sem se naučil od svojega dedka, ki se je leta 1914 boril na reki Piavi. On mi je posređoval to jezo do vojne, saj mi je pripovedoval o trpljenju vojne. Tega se ne naučimo ne v knjigah ne drugje. Naučimo se s posredovanjem starih staršev vnukom. In to je nenadomestljivo. Posredovanje življenjskih izkušenj starih staršev vnukom. Danes žal tega ni in mislimo, da so stari starši odpadni material. Ne, niso, so živi material ljudstva. Mladi in otroci morajo poslušati stare starše.

V naši kulturi, ki je »politično korektna«, je ta pot na različne načine ovirana: v družini, družbi in sami krščanski skupnosti. Nekateri celo predlagajo odpravo nauka zgodovine kot neke površinske informacije o ne več aktualnem svetu, kar pa odstranjuje vire za poznavanje sedanosti. Kakor da bi se rodili včeraj.

Posredovanju vere pa po drugi strani pogosto manjka lastna gorečnost »živete zgodovine«. Posredovati vero ne pomeni govoriti »bla bla bla«. Pomeni povedati izkušnjo vere. Ali je torej težko pritegniti k izbiri ljubezni za vedno, zvestobi dani besedi, vztrajnosti v predanosti, sočutju do ranjenih in razočaranih obrazov? Seveda je življenjske zgodbe treba spremeniti v pričevanje, pričevanje pa mora biti pošteno. Zagotovo ni poštena ideologija, ki zgodovino prikroji lastnim shemam; ni poštena propaganda, ki zgodovino prilagaja za promocijo svoje skupine; ni pošteno iz zgodovine narediti sodišče, kjer se obsoja vso preteklost in se odvrča od vsake prihodnosti. Biti pošten in pripovedovati o zgodovini,

kakršna je. O njej pa lahko dobro pripoveduje samo, kdor jo je živel. Zato je zelo pomembno poslušati ostarele, poslušati stare starše: da bi se otroci z njimi pogovarjali.

Evangeliji iskreno pripovedujejo o blagoslovljeni zgodovini Jezusa, ne da bi skrivali napake, nesporazume in celo izdajstva učencev. To je zgodovina, je resnica, to je pričevanje. To je dar spomina, ki ga »stari« v Cerkvi od začetka posredujejo, ko ga »iz roke v roko« predajajo naslednji generaciji. Dobro bo, če se vprašamo: kako zelo cenimo ta način posredovanja vere, prenašanje pričevanja med ostarelimi v skupnosti in mladimi, ki se odpirajo za prihodnost?

Tukaj mi pride na misel nekaj, kar sem že večkrat povedal in bi želel ponoviti. Kako se posreduje vera? »Tukaj imaš knjigo in se uči.« Ne. Tako se ne more posredovati vere. Vera se posreduje v narečju, to pomeni v domačem pogovornem jeziku, med starimi starši in vnuki, med starši in otroki. Vera se vedno posreduje v narečju, v tistem domačem in izkušnjskem narečju. Zato je zelo pomemben pogovor v družini, pogovarjanje otrok s starimi starši, ki imajo modrost vere.

Včasih razmišljam o tej nenavadni anomaliji. Katekizem o krščanskem uvajanju danes velikodušno zajema iz Božje besede in posreduje natančne informacije o dogmah, morali vere in zakramentih. Pogosto pa manjka poznavanje Cerkve, ki izvira iz poslušanja in pričevanja resnične zgodovine vere in življenja cerkvene skupnosti od začetka do naših dni. Kot otroci se pri katehezi učimo o Božji besedi, a kot mladi se o Cerkvi učimo v šolskih klopih in po medijih globalnega informiranja.

Pripovedovanje zgodovine vere bi moralo biti kot Mojzesova pesem, kot pričevanje evangelija in Apostolskih del. Oziroma kot zgodba, ki zna ganljivo obuditi Božje blagoslove in pošteno naše pomanjkljivosti. Lepo bi bilo, če bi kateheze od začetka vključevale navado, da bi v izkušnjah ostarelih oseb prisluhnilo bistri izpovedi o od Boga prejetih blagoslovov, ki jih moramo varovati, in o zvestem pričevanju o lastni pomanjkljivi zvestobi, ki jo moramo popraviti. Starejši vstopijo v obljubljeni deželo, ki jo Bog želi za vsako generacijo, ko mlade lepo uvedejo v svoje pričevanje in jim posredujejo zgodbo vere, vere v narečju, tistem znanem narečju, narečju starejših. Tako bodo stari in mladi pod vodstvom Gospoda Jezusa skupaj vstopili v kraljestvo življenja in ljubezni. Toda vsi skupaj. Vsi v družini, s tem velikim zakladom, kar je vera, posredovana v narečju. Hvala.

[Kateheza: Simeon in Ana – zgled starejših, ki prepoznavajo Božja znamenja](#)

VATIKAN (sreda, 30. marec 2022, RV) – Kateheza med današnjo splošno avdienco je v ospredje postavila Simeona in Ano, dva ostarela človeka, ki čakata, da bi videla Gospoda, in sta ga tudi sposobna prepoznati. Papež Francišek je spregovoril o njuni duhovni občutljivosti ter dejal, da danes potrebujemo starost, ki je obdarjena z *živimi duhovnimi čuti* in sposobna prepoznati Božja znamenja. Samo starost, ki je duhovno živa in zrela, lahko

ponižno in silovito pričuje ter tako postane verodostojna in zgledna za vse. Starost, ki goji občutljivost duše, *ugasne vsak konflikt med generacijami*.

Andreja Červek – Vatikan

Svetopisemski odlomek: Lk 2,25-30

Bil pa je v Jeruzalemu mož, ki mu je bilo ime Simeon; bil je pravičen in bogaboječ. Pričakoval je Izraelovo tolažbo in Sveti Duh je bil nad njim. In Sveti Duh mu je razodel, da ne bo videl smrti, dokler ne bo videl Gospodovega Mesija. V Duhu je prišel v tempelj. In ko so starši prinesli dete Jezusa, da bi zanj opravili vse po običaju postave, ga je tudi Simeon vzel v naročje, slavil Boga in rekel: »Gospodar, zdaj odpuščaš svojega služabnika po svoji besedi v miru, kajti moje oči so videle tvojo rešitev.«

5. kateheza: Zvestoba z vidika Boga za prihodnjo generacijo

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Na naši poti katehez o starosti si danes oglejmo nežno sliko, ki jo je naslikal evangelist Luka in ki prikazuje dve starejši osebi, Simenona in Ano. Preden se poslovita od tega sveta, je razlog njunega življenja to, da čakata na Božji obisk. Čakala sta, da ju pride obiskat Bog, torej Jezus. Simenon po razodetju Svetega Duha ve, da ne bo umrl, preden ne vidi Mesije. Ana vsak dan obiskuje svetišče in se posveča svojemu služenju. Oba prepoznata navzočnost Gospoda v otroku Jezusu, ki njuno dolgo čakanje napolni s tolažbo in razvedri njuno slovo od življenja. To je prizor srečanja z Jezusom in prizor slovesa.

Kaj se lahko naučimo od teh dveh starostnikov, ki sta polna duhovne vitalnosti?

Naučimo se, da zvestoba pričakovanja *izostri čute*. Navsezadnje, kot vemo, Sveti Duh počne ravno to: *razsvetljuje čute*. V starodavni hvalnici *Veni Creator Spiritus (Pridi, stvarnik, Sveti Duh)*, rečemo: »*Accende lumen sensibus*«, prižgi luč za čute, razsvetli naše čute. Duh je sposoben narediti to: izostri čute duše kljub omejitvam in ranam telesnih čutov. Starost na tak ali drugačen način oslabi občutljivost telesa, eden je bolj slep, drugi bolj gluhi ... Pa vendar starost, ki se je urila v pričakovanju Božjega obiska, ne bo zamudila njegovega prihoda, ampak bo še bolj pripravljena, da ga sprejme. Bolj bo občutljiva, da sprejme Gospoda, ko bo šel mimo. Spomnimo, da je kristjanova drža biti pozoren na Gospodove obiske, saj Gospod prihaja v naše življenje z navdihi, povabili, naj smo boljši. Sveti Duh pripravlja čute, da bi razumeli, kdaj nas Gospod obiskuje, kot je to storil pri Simeonu in Ani.

Danes bolj kot kdajkoli potrebujemo ravno to: potrebujemo starost, ki je obdarjena z *živimi duhovnimi čuti* in sposobna prepoznati Božja znamenja, še več, znamenje Boga, kar je Jezus. To je znamenje, ki nam povzroči krizo. Jezus nas vedno spravi v krizo, saj je »znamenje protislovja« (prim. Lk 2,34), vendar pa nas napolnjuje z veseljem. Ni nujno, da ti kriza prinese žalost; biti v krizi in služiti Gospodu velikokrat daje mir in veselje. *Anestezija duhovnih čutov*, ob vznemirjenosti in omamljenosti telesnih čutov, je sindrom, razširjen v družbi, ki goji iluzijo večne mladosti. Njegova najnevarnejša poteza pa je, da je večinoma nezaveden. Človek se ne zaveda, da je anesteziran. In to se dogaja. Vedno se je dogajalo in

dogaja se v našem času. Anestezirani čuti, ne da bi razumeli, kaj se dogaja. Notranji čuti, čuti Duha, za razumevanje Božje prisotnosti ali navzočnosti hudega so anestezirani, ne razločujejo.

Ko izgubiš občutek dotika ali okusa, se tega takoj zaveš. A izgubo občutljivosti duše lahko dolgo zanemarjaš in živiš brez zavedanja, da si izgubil občutljivost duše. Ne gre samo za misel o Bogu ali religiji. Neobčutljivost duhovnih čutov se nanaša na sočutje in usmiljenje, sram in obžalovanje, zvestobo in predanost, nežnost in čast, samo odgovornost in stisko drugega. Zanimivo je, da zaradi neobčutljivosti ne razumeš sočutja, ne razumeš usmiljenja, nimaš sramu ali obžalovanja, da si naredil kaj slabega. Anestezirani duhovni čuti vse pomešajo in človek duhovno ne čuti teh stvari. In starost tako rekoč postane prva žrtev te izgube občutljivosti. V družbi, ki uveljavlja predvsem občutljivost za užitek, se zmanjša pozornost do šibkih in prevlada tekmovalnost zmagovalcev. Tako se izgubi občutljivost. Seveda je retorika vključevanja obvezna formula vsakega politično korektnega govora. Vendar pa ne vnaša dejanskega popravka v prakse normalnega sobivanja: *s težavo daje rast kulturi družbene nežnosti*. Duh človeškega bratstva – za katerega se mi je zdelo, da ga je treba odločno poudariti – je kot odvrženo oblačilo, ki se ga lahko občuduje, vendar ... v muzeju. Izgubi se človeška občutljivost, tisti vzgibi duha, ki nas naredijo človeške.

Res je, da v resničnem življenju lahko z ganjeno hvaležnostjo opazujemo mnoge mlade, ki so sposobni v celoti spoštovati to bratstvo. A ravno tu je težava: obstaja vrzel, ki nosi krivdo, vrzel med pričevanjem o tej življenjski limfi družbene nežnosti in konformizmom, ki sili mladost, da si pripoveduje popolnoma drugačno zgodbo. Kaj lahko storimo, da bi zapolnili to vrzel?

Iz pripovedi o Simeonu in Ani ter tudi iz drugih svetopisemskih zgodb o dobi starosti, ki je občutljiva za Duha, prihaja skrita usmeritev, ki si zasluži, da je postavljena na prvo mesto. V čem konkretno je razodetje, ki sproži občutljivost Simeona in Ane? Je v tem, da v otroku, ki ni njun in ga prvič vidita, prepoznata nedvoumno znamenje Božjega obiska. Sprejmeta, da *nista protagonista, ampak samo priči*. Ko človek sprejme, da ni protagonist, ampak se vključi kot priča, stvari gredo dobro: ta moški ali ženska zori dobro. A če vedno hoče biti protagonist, ne bo nikoli dozorel na tej poti proti izpolnjeni starosti. Obisk Boga se ne utelesi v njunem življenju, v življenju tistih, ki hočejo biti protagonisti in nikoli priče, ne postavi ju na prizorišče kot dveh rešiteljev: Bog ne postane meso v njuni generaciji, ampak v generaciji, ki prihaja. Izgubijo duha, izgubijo voljo, da bi živel zrelo, in živijo površinsko. To je velika generacija plitvežev, ki si ne dovolijo *čutiti* stvari z občutljivostjo Duha. A zakaj si ne dovolijo? Delno zaradi lenobe, delno pa ker ne morejo: izgubili so jo. Slabo je, ko civilizacija izgubi občutek za Duha. Nasprotno pa je prelepo, ko najdemo starejše, kot sta Simeon in Ana, ki ohranjajo to občutljivost duha in so zmožni razumeti različne situacije, kakor sta onadva razumela situacijo, ki je bila pred njima, torej razodetje Mesije. Nič obžalovanja in nič obtoževanja zaradi tega, zaradi stanja mirovanja. Namesto tega pa velika ganjenost in tolažba, ko so duhovni čuti še živi. Ganjenost in tolažba, da

lahko vidita in oznanjata, da zgodovina njune generacije ni izgubljena ali zapravljenjena ravno zaradi dogodka, ki je prevzel meso in se razodel generaciji, ki je sledila. To je tisto, kar čuti stari človek, ko se vnuki pridejo z njim pogovarjat: čutijo se poživljeni. Zelo je pomembno iti k starejšim, zelo pomembno je poslušati jih. Zelo pomembno je z njimi se pogovarjati, saj pride do izmenjave človečnosti, izmenjave zrelosti med mladimi in starimi. Tako naša civilizacija napreduje na zreli način.

Samo duhovna starost lahko ponižno in silovito pričuje ter tako postane verodostojna in zgledna za vse. Starost, ki je gojila občutljivost duše, *ugasne vsako zavist med generacijami*, vsako obžalovanje, vsako obtoževanje zaradi Božjega prihoda v generacijo, ki prihaja, ki prihaja skupaj s slovesom od svoje generacije. To se zgodi s starejšo osebo, ki je odprta za odprtega mladega: poslovi se od življenja ter »izroči« svoje življenje novi generaciji. To je slovo Simeona in Ane: »Zdaj lahko grem v miru.« Duhovna občutljivost starejše dobe je sposobna porušiti tekmovalnost in konflikt med generacijami na verodostojen in dokončen način. Ostareli s to občutljivostjo presežejo konflikt, gredo onkraj, gredo k edinosti ne h konfliktu. To zagotovo ni mogoče ljudem, a je mogoče Bogu. Danes zelo potrebujemo občutljivost duha, zrelost duha. Potrebujemo modre starostnike, zrele v duhu, ki nam dajejo upanje za življenje! Hvala.

[Kateheza. Spoštovati ostarele; tako vračamo ljubezen, ki smo jo prejeli](#)

VATIKAN (sreda, 20. april 2022, RV) – Splošna avdienca v sredo, 20. aprila, je ponovno potekala na Trgu sv. Petra. Papež Frančišek je nadaljeval s sklopom katehez o starosti. Tokrat je spregovoril o spoštovanju do ostarelih, saj na ta način vračamo ljubezen, ki smo jo prejeli od staršev in starih staršev. Družine je povabil, naj ne oddaljujejo otrok od starih staršev in naj jih obiskujejo tudi v domovih za ostarele.

s. Leonida Zamuda SL – Vatikan

Svetopisemski odlomek: Sir 3,3-6.12-13.16

Kdor spoštuje očeta, bo dosegel odpuščanje grehov, zbira zaklad, kdor slavi svojo mater. Kdor spoštuje očeta, bo vesel lastnih otrok, na dan svoje molitve bo uslišan. Kdor slavi očeta, bo dolgo živel, kdor uboga Gospoda, bo svoji materi dal počitek; [...] Sin, zavzemi se za očeta na njegova stara leta, nikar ga ne žali v njegovem življenju. Čeprav mu pamet peša, bodi prizanesljiv, ne zaničuj ga, ko si na višku svoje moči. [...] Kakor bogokletnik je, kdor zapusti očeta, preklet od Gospoda je, kdor razsrdi svojo mater.

6. kateheza papeža Frančiška

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Danes s pomočjo Božje besede, ki smo jo slišali, odpiramo prehod skozi krhkost v obdobju starosti, ki je na poseben način zaznamovano z izkušnjami zmedenosti, potrnosti, izgube in zapuščenosti, razočaranja in dvomov. Seveda se lahko izkušnje naše krhkosti

spričo dramatičnih – včasih tragičnih – življenjskih situacij pojavijo v katerem koli življenjskem obdobju. Vendar pa lahko v starosti vzbudijo manj začudenja in pri drugih izzovejo neke vrste navajenosti, celo nadlogo. Kolikokrat smo slišali ali pomislili: »Stari ljudje so nadležni!« Ne recite, da ni tako. Res je, to smo rekli, mislili. Najhujše rane v otroštvu in mladosti upravičeno vzbujajo občutek krivice in upora, močan odziv in boj. Medtem ko rane v starosti, tudi hude, neizogibno spremlja občutek, da življenje ni v nasprotju s samim seboj, saj je bilo že živeto. In tako so ostareli ljudje malo oddaljeni tudi od naše izkušnje: želimo jih oddaljiti.

V običajni človeški izkušnji se ljubezen – kakor pravimo – spušča: ne vrača se v življenje, ki je že za nami, z enako močjo, s kakršno se razliva v življenje, ki je še pred nami. Zastonjskost ljubezni se kaže tudi v tem: starši to vedo že od nekdaj, ostareli se tega kmalu naučijo. Kljub temu razodetje odpira pot za drugačno vračanje ljubezni: to je pot *spoštovanja* tistih, ki so hodili pred nami; zato je potrebno spoštovati ostarele.

Ta posebna ljubezen, ki utira pot v obliki *spoštuj* – gre za nežnost in spoštovanje hkrati – in je namenjena ostarelim, je zapečatenena z Božjo zapovedjo. »Spoštuj svojega očeta in mater« je slovesna obveza, prva na »drugi plošči« desetih zapovedi. Ne gre le za lastnega očeta in mater. Gre za predhodno generacijo in generacije, katerih slovo je lahko tudi počasno in podaljšano, s čimer se ustvarja čas in prostor dolgotrajnega sobivanja z drugimi življenjskimi obdobji. Z drugimi besedami, gre za starost življenja.

Spoštovanje je dobra beseda za to, da bi uokvirili to področje povrnitve ljubezni, ki zadeva starejše obdobje. Prejeli smo ljubezen staršev, starih staršev in zdaj jim to ljubezen vračamo: ostarelim, starim staršem. Danes smo ponovno odkrili izraz »dostojanstvo«, ki označuje vrednost spoštovanja in skrbi za življenje vsakega človeka. Dostojanstvo v bistvu pomeni spoštovanje: spoštovati očeta in mater, spoštovati ostarele pomeni priznavati dostojanstvo, ki ga imajo.

Dobro premislimo o tem čudovitem vidiku ljubezni, ki je spoštovanje. Lahko se zgodi, da so skrb za bolne, pomoč tistim, ki ne morejo poskrbeti zase sami, ter zagotovilo za preživetje *brez spoštovanja*. Spoštovanje manjka tedaj, ko se pretirana domačnost namesto v občutljivost in naklonjenost, nežnost in spoštovanje spremeni v grobost in izmikanje. Ko se šibkost očita in celo kaznuje, kot da bi bila krivda. Ko izgubljenost in zmedenost postaneta priložnost za posmehovanje in nasilje. To se lahko zgodi tudi v domačem okolju, v domovih za ostarele, pa tudi v pisarnah ali na prostem v mestu. Spodbujanje mladih, četudi posredno, k aroganci – in celo zaničevanju – v odnosu do starejših, njihovih šibkosti in negotovosti, povzroča strašne stvari. Odpira pot nepredstavljivim skrajnostim. Videli smo fante, ki so zažgali odejo nekega brezdomca, ker so ga videli kot človeški izmeček. Tolikokrat mislimo, da so ostareli izmeček ali pa jih mi škartiramo. Fantje, ki so zažgali odejo brezdomca, so vrh ledene gore; to je prezira do življenja, ki se daleč od privlačnosti in vzgibov mladosti zdi že kakor življenje za odpad. *Odpadek* je tukaj ključna beseda. Prezirati ostarele in jih zavreči, jih dati na stran.

Ta prezir, ki onečasti ostarelega, pravzaprav onečasti vse nas. Če onečastim starejšega, onečastim sebe. Odlomek iz Sirahove knjige, ki smo ga slišali na začetku, je upravičeno oster do te sramote, ki pred Bogom kliče po maščevanju. V pripovedi o Noetu je odlomek, ki je s tega vidika zelo zgovoren – ne vem, če se ga spomnite. Ostareli Noe, junak vesoljnega potopa in še vedno velik delavec, nespodobno leži potem, ko je popil kakšen kozarec preveč. Je že star, vendar pa je preveč popil. Njegova sinova ga zato, da se ne bi zbudil v zadregi, nežno pokrijeta, obrnjena sta bila stran, z velikim spoštovanjem. To besedilo je zelo lepo in pove vse o časti, ki pripada ostareli osebi. Pokrivati slabosti starega človeka, da ne bi delal sramote. To besedilo nam je v veliko pomoč.

Kljub vsej materialni oskrbi, ki jo dajo v starosti na razpolago bogatejše in bolj organizirane družbe – na kar smo lahko zagotovo ponosni –, pa se zdi boj za ponovno vzpostavitev posebne oblike ljubezni, ki je spoštovanje, še vedno šibek in trpek. Narediti moramo vse, kar je v naši moči, da bi ga podprli in spodbujali ter omogočili boljše družbeno in kulturno podporo tistim, ki so občutljivi za to odločilno obliko »civilizacije ljubezni«. V zvezi s tem si dovolim staršem svetovati: prosim, približajte otroke in mlade ostarelim, vedno jim jih približajte. In ko je starejša oseba bolna, ko ji um peša, ji vedno približajte otroke: naj vedo, da je to naše telo, da smo lahko zato zdaj tukaj. Prosim, ne odrivajte starejših. In če ni druge možnosti, kot da jih pošljete v dom za ostarele, jih prosim obiskujte in pripeljite na obisk otroke: oni so čast naše civilizacije, ostareli, ki so odprli vrata. In otroci to velikokrat pozabijo.

Povedal vam bom nekaj osebnega: v Buenos Airesu sem rad obiskoval domove za ostarele. Pogosto sem hodil na obiske. Spomnim se, da sem nekoč neko gospo vprašal, koliko otrok ima. Rekla je, da štiri, vsi so poročeni, z vnuki. In začela mi je pripovedovati o družini. Vprašal sem jo, če jo obiskujejo in je odgovorila, da vedno pridejo. Ko sem šel iz sobe, mi je medicinska sestra, ki je to slišala, rekla: »Oče, lagala je, da bi branila svoje otroke. Že šest mesecev je nihče ni prišel obiskat!« To pomeni odmetavanje ostarelih, misliti, da so odpadni material! Prosim vas: to je težki greh. To je prva velika zapoved in edina, ki pove, kakšna je nagrada: »Spoštuj svojega očeta in svojo mater in boš dolgo živel na zemlji.« Ta zapoved spoštovanja ostarelih nam daje blagoslov, ki se obrestuje na naslednji način: »Dolgo boš živel.« Prosim, varujte ostarele. In če jim um začne pešati, varujte ostarele. Oni so namreč prisotnost zgodovine, prisotnost moje družine, jaz sem tukaj zahvaljujoč njim; vsi lahko rečemo: zaradi vaju, dedek in babica, sem živ. Prosim, ne pustite jih samih. Pri skrbi za ostarele ljudi ne gre za kozmetiko in plastično kirurgijo: ne. Gre bolj za vprašanje časti, ki mora spremeniti vzgojo mladih glede življenja in njegovih obdobij. Ljubezen do človeškega, ki nam je skupna, vključno s *spoštovanjem do preživetega življenja*, ni stvar starih ljudi. Gre za željo, zaradi katere bo mladost, ki bo podedovala njene najboljše lastnosti, zasijala. Naj nam modrost Božjega Duha pomaga, da bomo z energijo, ki je potrebna, odprli obzorje te resnične kulturne revolucije. Hvala.

Kateheza. Zaveza med generacijami: most, ki odpira prihodnost

VATIKAN (sreda, 27. april 2022, RV) – Papež Frančišek je med splošno avdienco v sredo, 27. aprila, nadaljeval s sklopom katehez o starosti. Tokrat se je zaustavil pri odnosu med mlado vdovo Ruto in ostarelo taščo Naomi, o katerem beremo v Svetem pismu. Poudaril je, da v Rutini knjigi najdemo dragocen nauk glede zaveze med generacijami: mladost je sposobna povrniti navdušenje zreli dobi, starost pa lahko ponovno odpre prihodnost ranjeni mladosti. Sveti oče je prav tako povabil k razmisleku o predsodkih glede odnosa med taščami in snahami ter ponovno spomnil, da je pomembno, da se mladi in ostareli pogovarjajo.

s. Leonida Zamuda SL – Vatikan

Svetopisemski odlomek: Rut 1,8.16-17

Naomi je rekla svojim snahama: »Pojdita, vrnita se vsaka v hišo svoje matere!« [...] Ruta pa je rekla: »Ne sili me, naj te zapustim in odidem od tebe. Kamor pojdeš ti, pojdem jaz; kjer boš prenočevala ti, bom prenočevala jaz; tvoje ljudstvo bo moje ljudstvo in tvoj Bog bo moj Bog. Kjer boš ti umrla, bom umrla jaz in tam bom pokopana.«

7. kateheza: Naomi, zaveza med generacijami, ki odpira prihodnost

Dragi bratje in sestre, dober dan in dobrodošli!

Danes nadaljujemo s premišljevanjem o ostarelih, o starih starših, o starosti. Beseda se zdi grda, vendar to ni res. Ostareli so veliki, so lepi! In danes se bomo pustili navdihniti čudoviti Rutini knjigi, ki je dragulj Svetega pisma. Prilika o Ruti osvetljuje lepoto družinskih vezi: le-te nastanejo zaradi odnosa med zakoncema, vendar pa presegajo zgolj vez para. Gre za vezi ljubezni, ki morejo biti prav tako močne, v katerih izžareva popolnost tistega poliedra temeljnih naklonjenosti, ki tvorijo družinsko slovnico ljubezni. Ta slovnica prinaša življenjsko moč in generativno modrost v celoto odnosov, ki gradijo skupnost. V primerjavi z Visoko pesmijo je Rutina knjiga kakor druga plošča diptiha poročne ljubezni. Je enako pomembna, enako bistvena, saj slavi moč in poezijo, ki morata prevevati generacijske vezi, sorodstvene vezi, vezi predanosti in zvestobe, ki obdajajo celotno družinsko ozvezdje; in ki sta v dramatičnih trenutkih življenja para sposobni celo prinašati nepredstavljivo moč ljubezni, ki more ponovno obuditi njeno upanje in prihodnost.

Vemo, da splošne trditve o sorodstvenih vezeh, ki nastanejo ob poroki, zlasti med taščo in snaho, govorijo proti tej perspektivi. Vendar pa prav zaradi tega postane Božja beseda dragocena. Navdih vere lahko odpre obzorje pričevanja, ki je v nasprotju z najpogostejšim predsodkom; obzorje, ki je dragoceno za celotno človeško skupnost. Vabim vas, da ponovno odkrijete Rutino knjigo! Zlasti v meditaciji o ljubezni in katehezi o družini.

Ta drobna knjiga vsebuje tudi dragocen nauk glede zaveze med generacijami: kjer se mladost izkaže za sposobno povrniti navdušenje zreli dobi, se starost izkaže za sposobno ponovno odpreti prihodnost ranjeni mladosti. Ostarela Naomi je sprva, kljub temu, da je bila

ganjena nad naklonjenostjo snah, ki sta postali vdovi njenih dveh sinov, pesimistična glede njune usode prihodnosti v ljudstvu, ki ni njuno. Zato mladi ženi prijazno spodbuja, naj se vrnete k svojim družinam ter začneta novo življenje. Pravi: »Ničesar ne morem storiti za vaju.« Že to je videti kot dejanje ljubezni: ostarela žena, brez moža in otrok, vztraja, naj jo snahi zapustita. Vendar pa gre tudi za neke vrste sprijaznjenost: za vdove, ki so tujke in so brez zaščite moža, prihodnost ni mogoča. In Ruta to ve in se upre tej velikodušni ponudbi, noče iti domov. Vez, ki se je vzpostavila med taščo in snaho, je blagoslovil Bog: Naomi ne more prositi, naj jo zapustita. Sprva se Naomi zdi bolj sprijaznjena kot pa vesela te ponudbe: morda misli, da bo ta čudna vez povečala tveganje za obe. V nekaterih primerih je potrebno na nagnjenost ostarelih k pesimizmu odgovoriti z ljubečim pritiskom mladih.

Naomi, ki jo je ganila Rutina predanost, bo izstopila iz svojega pesimizma in celo prevzela pobudo ter tako za Ruto odprla novo prihodnost. Ruto, vdovo svojega sina, pouči in spodbudi, naj si poišče novega moža v Izraelu. Boaz, kandidat, pokaže svojo plemenitost, ko brani Ruto pred svojimi hlapci. Žal se ta nevarnost pojavlja tudi danes.

Rut sklene novo zakonsko zvezo in svetova sta ponovno pomirjena. Izraelske žene Naomi rečejo, da je Ruta, tujka, »boljša kot sedem sinov« ter da bo ta zakon »Gospodov blagoslov«. Naomi, ki je bila polna grenkobe – dejala je, da je njeno ime sedaj »Grenka« –, bo kasneje ponovno zaživela. Ponovno rojstvo ... In v svoji starosti bo občutila veselje, da ima delež pri porajanju novega rojstva. Poglejte, koliko »čudežev« spremlja spreobrnjenje te ostarele žene! Spreobrne se k prizadevanju, da se bo z ljubeznijo dala na razpolago za prihodnost generacije, ki je ranjena zaradi izgube in ji grozi, da bo zapuščena. Nova situacija bi morala glede na splošne predsodke ustvariti nepremostljiva razhajanja. Vendar pa vera in ljubezen omogočita, da se jih premaga: tašča premaga ljubosumje glede lastnega sina in vzljubi Rutino novo zvezo; žene v Izraelu premagajo nezaupanje do tujca (in če to storijo žene, bodo to storili vsi); ranljivost samskega dekleta spričo moči moškega je spravljen z zvezo, polno ljubezni in spoštovanja.

In vse to zato, ker je mlada Ruta vztrajala pri tem, da bo ostala zvesta zvezi, ki je izpostavljena etničnim in verskim predsodkom. Nadaljujem s tem, kar sem rekel na začetku: danes je tašča mitična osebnost; ne rečem, da si jo predstavljamo kot hudiča, vendar pa se o njej vedno slabo misli. In tašča je mama tvojega moža, je mama tvoje žene. Razmislimo danes o tem precej razširjenem občutku – da je bolje, da je tašča čim bolj daleč. Ne! Je mati, je ostarela. Ena najlepših stvari za babice je videti vnučke; ko imajo njihovi otroci otroke, ponovno oživijo. Bodite pozorni na odnos, ki ga imate s svojimi taščami. Da, včasih so malo posebne, vendar pa so ti podarile materinstvo sozakonca, dale so ti vse. Vsaj osrečite jih, da bodo lahko srečno preživele starost. In da, če imajo kakšno napako, naj se popravijo; in tudi vam taščam pravim: pazite na svoj jezik, kajti jezik je eden najhujših grehov tašč, bodite pozorne.

Ruta v tej knjigi sprejme taščo in stori, da ponovno oživi. Ostarela Naomi prevzame pobudo in ponovno odpre prihodnost za Ruto, namesto da bi zgolj uživala njeno podporo.

Če se mladi odprejo hvaležnosti za to, kar so prejeli, in ostareli prevzamejo pobudo, da bi ponovno odprli njihovo prihodnost, nič ne bo moglo ustaviti razcveta Božjih blagoslovov med ljudstvi! Naj se mladi pogovarjajo s starimi starši, mladi z ostarelimi, naj ostareli govorijo z mladimi. Ta most moramo ponovno močno vzpostaviti, saj je v njem tok rešitve, sreče. Naj nam Gospod pomaga, da bi na ta način v družinah rasla harmonija; tista konstruktivna harmonija, ki gre od ostarelih k mladim; ta čudoviti most, ki ga moramo varovati in braniti. Hvala.

Kateheza: Poslanstvo starejših je vero živeti dosledno vse do konca

VATIKAN (sreda, 4. maj 2022, RV) – Kateheza med današnjo splošno avdienco, ki se je odvijala na Trgu sv. Petra, je bila namenjena doslednosti vere v obdobju starosti. Papež je izhajal iz starozavezne pripovedi o starcu Eleazarju, ki tudi ob koncu svojega življenja ostane zvest in dosleden svoji veri, saj se zaveda dediščine, ki jo zapušča mladim rodovom. Prakticiranje vere ni neko znamenje šibkosti starejših ljudi, temveč moči. Mladi nas gledajo, je dejal sveti oče, in naša doslednost vere lahko zanje odpre pot v lepo življenje.

Andreja Červek – Vatikan

Svetopisemski odlomek: 2 Mak 6,18.23-25

Eleazar, eden najuglednejših učiteljev postave, je bil že prileten mož in nadvse lep [...], je dosledno odgovarjal, naj ga kar nemudoma spravijo v podzemlje. Dodal je še: »Moji starosti se ne spodobi, da bi se prenaresjal. Sicer bi mnogi med mladimi mislili, da je devetdesetletni Eleazar prestopil v tujo vero. S svojim pretvarjanjem, ki bi le za las podaljšalo moje življenje, bi jih zbežal, obenem pa umazal in onečastil svojo starost.

8. kateheza: Eleazar, doslednost vere, dediščina časti

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Na poti teh katehez o starosti se danes srečamo s svetopisemsko osebo, starejšim možem, po imenu Eleazar, ki je živel v času preganjanja Antioha Epifana. Njegov lik nam priča o posebnem odnosu, ki obstaja med *zvestobo starosti* in *častjo vere*. Ponosen može je. Rad bi govoril ravno o časti vere, ne le o njeni doslednosti, oznanjevanju in odpornosti. Čast vere je periodično pod pritiskom, tudi nasilnim pritiskom kulture vladarjev, ki jo poskušajo razvrednotiti, tako da jo obravnavajo kot arheološko najdbo, staro vraževerje, zastarelo trmo.

Svetopisemska pripoved – slišali smo krajši odlomek iz nje, a dobro je prebrati celotni del – govori o Judih, ki so bili po kraljevem odloku prisiljeni jesti meso, žrtvovano malikom. Ko je bil na vrsti Eleazar, starejši mož, ki so ga vsi zelo cenili, so mu kraljevi uradniki svetovali, naj se pretvarja, da jé meso, ne da bi ga dejansko jedel. Hinavščina, verska hinavščina. Veliko je je. Veliko je verske hinavščine, klerikalne hinavščine, veliko jih je. Tle so mu rekli: »Bodi malo hinavski, nihče ne bo opazil.« Na ta način bi se Eleazar

rešil in – kot so rekli – v imenu prijateljstva bi sprejel njihovo gesto sočutja in naklonjenosti. Hinavska rešitev. Navsezadnje – so vztrajali – bi pretvarjati se, da ješ, čeprav ne ješ, bila zelo majhna in nepomembna gesta.

Šlo bi za majhno stvar, a Eleazarjev miren in odločen odgovor odpre argument, ki nas presune. Osrednja misel je ta: onečastiti vero v starosti, da bi pridobili nekaj dni, ni primerljivo z dediščino, ki jo mora zapustiti mladim za prihodnje rodove. Eleazar je bil dober. Starec, ki je vse življenje živel verodostojno svojo vero, zdaj pa se prilagadi in se pretvarja, da jo zavrača, obsoja novi rod, da misli, da je bila celotna vera le navidezna, da je zunanja prevleka, ki jo je mogoče opustiti, misleč, da se jo lahko ohrani v svoji notranjosti. Ni tako, pravi Eleazar. Takšno vedenje ne daje časti veri, niti pred Bogom. In učinek te zunanje banalizacije bo uničujoč za notranje življenje mladih. Doslednost tega moža daje mladim misliti. Pomisli na dediščino za prihodnost, misli na svoje ljudstvo.

Ravno starost – to je nekaj lepega za ostarele osebe – se tu pokaže kot odločilno in nenadomestljivo mesto za pričevanje. Starejša oseba, ki bi zaradi svoje ranljivosti pristala na obravnavanje prakticiranja vere kot nečesa nepomembnega, bi mladim sporočala, da vera nima nobene realne povezave z življenjem. Že na začetku bi se jim zdelo, da gre za skupek vedenj, ki jih je po potrebi mogoče hliniti ali prikriti, saj nobeno od njih ni tako pomembno za življenje.

Starodavna heterodoksna gnoza, ki je bila za krščanstvo v prvih stoletjih zelo močna in zapeljiva past, je teoretizirala ravno to – gre za staro stvar: da je vera duhovnost in ne praksa; sila uma in ne oblika življenja. Po tej hereziji zvestoba in čast vere nimata nič skupnega z življenjskim vedenjem, institucijami skupnosti in telesnimi simboli. Da ni nobene zveze. Zapeljivost tega pogleda je močna, saj na svoj način razlaga nesporno resnico: da vere ni mogoče omejiti na niz prehranskih pravil ali družbenih praks. Vera je nekaj drugega. Nevarnost je v tem, da gnostična radikalizacija te resnice izniči realizem krščanske vere, kajti krščanska vera je realistična. Krščanska vera ni samo povedati Veroizpoved, temveč misliti Veroizpoved, čutiti Veroizpoved, delati Veroizpoved. Delati z rokami. Ta gnostični predlog pa je pretvarjanje: pomembno je, da imaš v sebi duhovnost in lahko delaš, kar hočeš. To pa ni krščansko. Gre za prvo herezijo gnostikov, ki je zelo v modi v tem trenutku, v mnogih centrih duhovnosti in tako dalje. Izprazni tudi pričevanje teh ljudi, ki kaže konkretna Božja znamenja v življenju skupnosti in se z gestami telesa upira sprevrženosti uma.

Gnostična skušnjava, ki je ena od – povejmo z besedo – herezij, ena od verskih deviacij tega časa, ta gnostična skušnjava ostaja vedno aktualna. V številnih težnjah naše družbe in kulture je prakticiranje vere negativno prikazano, včasih v obliki kulturne ironije, drugič s prikrito marginalizacijo. Prakticiranje vere se pri teh gnostikih, ki so obstajali že v Jezusovem času, obravnava kot nekoristna in celo škodljiva zunanost, kot zastarel ostanek, kot prikrito vraževerje. Skratka, nekaj za stare. Pritisk, ki ga ta vsesplošna kritika izvaja na mlajše generacije, je močan. Seveda vemo, da lahko prakticiranje vere postane zunanost

brez duše. To je še ena nevarnost, to nasprotje. Vendar sama po sebi to ni. Morda se tiče ravno nas starejših zelo pomembno poslanstvo: *veri povrniti njeno čast*, jo narediti dosledno, kot je Eleazarjevo pričevanje – doslednost vse do konca. Prakticiranje vere ni simbol naše šibkosti, temveč znamenje njene moči. Nismo več mladi. Nismo se šalili, ko smo se podali na Gospodovo pot.

Vera si zasluži spoštovanje in čast vse do konca: spremenila nam je življenje, očistila nam je misli, naučila nas je častiti Boga in ljubiti bližnjega. To je blagoslov za vse! Vendar vsa vera, ne samo en del. Vere ne bomo zamenjali za peščico mirnih dni, kar stori Eleazar. Dosleden vse do kraja; in tako gre v mučeništvo. V vsej ponižnosti in trdnosti bomo tudi na stara leta pokazali, da vera ni nekaj »za stare«. Je stvar življenja. Verovati v Svetega Duha, ki vse dela novo, in On nam bo z veseljem pomagal.

Dragi ostareli bratje in sestre, da ne bom rekel stari, smo v isti skupini, lepo prosim, glejmo na mlade – oni nas gledajo. Gledajo nas. Tega ne pozabimo. Na misel mi prihaja tisti zelo lep film o času po vojni »Otroci nas gledajo«. Mi lahko rečemo isto v zvezi z mladimi: mladi nas gledajo in naša doslednost bo zanje lahko odprla pot prelepega življenja. Morebitna hinavščina pa bo povzročila veliko slabega. Molimo drug za druge. Naj Bog blagoslovi vse ostarele ljudi. Hvala.

Kateheza: Ostarele osebe – nežnost in velikodušnost, dediščina dobrega

VATIKAN (sreda, 11. maj 2022, RV) – Sveti oče je med današnjo katehezo o vrednosti in pomenu obdobja starosti v ospredje postavil svetopisemsko junakinjo Judito. Kot je dejal, Bog tudi ostarele poziva, naj svoje sposobnosti modro uporabljajo v dobro svojih družin in celotne družbe.

Andreja Červek – Vatikan

Judita je kot mlada ženska rešila svoje ljudstvo in ubila asirskega generala Holoferna. Po tej zmagi se je vrnila domov in preostanek življenja preživela med svojim ljudstvom. Judita je lahko zgled za vse starejše ljudi, ki se po upokojitvi prilagajajo novemu poglavju svojega življenja in novim priložnostim za osebno rast. Tako kot Judita, ki je ob koncu svojih dni razdelila dediščino in osvobodila svojo služabnico, so lahko ostareli učitelji mladih v temeljnih družbenih vrednotah velikodušnosti in pozorne skrbi za potrebe drugih, je dejal papež med splošno avdienco.

Svetopisemski odlomek: Jdt 16,21.23-24

Ko so se ti dnevi iztekli, so se vrnili vsak v svoj domači kraj. Judita se je vrnila v Betulijo in ostala na svoji posesti. Vse svoje življenje je slovela po vsej deželi. Njena slava je vse bolj rasla. V hiši svojega moža je dočakala starost sto pet let. Svoji služabnici je poklonila svobodo. Umrla je v Betuliji; pokopali so jo v votlini poleg njenega moža

Manáseja. Izraelova hiša je sedem dni žalovala za njo. Pred smrtjo je svoje imetje razdelila vsem sorodnikom svojega moža Manáseja in sorodnikom svojega rodu.

9. kateheza: Judita. Občudovanja vredna mladost in velikodušna starost

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Danes bomo govorili o Juditi, svetopisemski junakinji. Zaključek knjige, ki nosi njeno ime – slišali smo odlomek iz nje –, povzema zadnji del življenja te žene, ki je branila Izrael pred njegovimi sovražniki. Judita je mlada in krepostna judovska vdova, ki zaradi svoje vere, lepote in prekanjenosti reši mesto Betulija in judovsko ljudstvo pred obleganjem Holoferna, generala asirskega kralja Nebukadnezarja, oblastnega in prezirljivega sovražnika Boga. S svojo zvijačnostjo ji je uspelo obglaviti diktatorja, ki se postavi proti deželi. Bila je pogumna žena, a imela je vero.

Po veliki dogodivščini, v kateri je glavna junakinja, se Judita vrne v svoje mesto Betulija, kjer živi lepo starost do svojega sto petega leta. Zanja je prišel čas starosti, kot se to zgodi mnogim ljudem: včasih po intenzivnem življenju zaposlitve, drugič po pustolovskem življenju ali življenju velike predanosti. Junaštvo ni le v velikih dogodkih, ki se zgodijo pod reflektorji, na primer to, da je Judita ubila diktatorja. Junaštvo se pogosto nahaja v vztrajnosti ljubezni, ki se zliva v težavno družino in v imenu ogrožene skupnosti.

Judita je živela več kot sto let, kar je poseben blagoslov. Danes ni nič nenavadnega, če vam po upokojitvi ostane še veliko let življenja. Kako naj si razlagamo ta čas, kako naj čim bolje izkoristimo ta čas, ki ga imamo na razpolago? Danes grem v pokoj in pred mano je še veliko let. Kaj lahko počnem v teh letih, kako lahko ristem v veljavi, svetosti, modrosti?

Upokojitev za mnoge pomeni zaslužen in želen počitek od zahtevnih in napornih dejavnosti. Zgodi pa se tudi, da konec zaposlitve predstavlja vir skrbi in se ga pričakuje s strahom: »Kaj bom zdaj počel, ko bo moje življenje izpraznjeno tistega, kar ga je tako dolgo napolnjevalo?« Vsakdanje delo pomeni tudi niz odnosov, zadovoljstvo ob zaslužku za življenje, izkušnjo, da imaš neko vlogo, zaslužno pozornost, polni delovni čas, ki presega zgolj ure dela.

Seveda obstaja vesela in naporna skrb za vnuke. Stari starši imajo danes zelo veliko vlogo v družini, da pomagajo pri vzgoji vnukov. Vendar vemo, da se danes rojeva vedno manj otrok, starši pa so pogosto bolj oddaljeni, bolj podvrženi potovanjem, imajo neugodne delovne in življenjske razmere. Včasih tudi neradi zaupajo starim staršem nalogo vzgoje svojih otrok, razen takrat, ko izključno potrebujejo pomoč. Nekdo mi je z nasmehom in ironijo rekel: »Stari starši so v današnji socialno-ekonomski situaciji postali pomembnejši, ker imajo pokojnino.« Pojavljajo se nove potrebe, tudi na področju vzgojnih in starševskih odnosov, zaradi katerih moramo preoblikovati tradicionalno zavezništvo med generacijami.

A vprašajo se: Ali si prizadevamo za »preoblikovanje«? Ali pa smo preprosto podlegli materialnim in gospodarskim razmeram? Soobstoj generacij se dejansko podaljšuje. Ali jih poskušamo vsi skupaj narediti bolj človeške, bolj ljubeče, bolj pravične v

novih razmerah sodobnih družb? Pomemben del poklicanosti starih staršev je, da podpirajo svoje otroke pri vzgoji njihovih otrok. Malčki se naučijo moči nežnosti in spoštovanja krhkosti: to so nenadomestljive lekcije, ki se jih ob starih starših lažje naučijo in sprejemajo. Stari starši pa se naučijo, da nežnost in krhkost nista le znamenje pešanja: za mlade je to prehod, ki prihodnost naredi človeško.

Judita je zgodaj ovdovela in ni imela otrok, vendar je kot starejša ženska zmožna živeti v polnosti in miru, zavedajoč se, da je do konca živela poslanstvo, ki ji ga je zaupal Gospod. Zanja je čas, da zapusti dobro dediščino modrosti, nežnosti, darov za družino in skupnost: dediščino dobrega in ne le imetja. Ko pomislimo na dediščino, včasih mislimo na imetje in ne na dobro, ki se je ustvarilo v starosti in je bilo posejano, tisto dobro, ki je najboljša dediščina, ki jo lahko zapustimo.

Ravno na stara leta je Judita »svoji služabnici poklonila svobodo«. To je znamenje pozornega in človeškega pogleda na tiste, ki so ji bili blizu. Ta služabnica jo je spremljala v tistem dogodku, ki je premagala diktatorja in ga obglavila. Ostareli človek nekoliko izgubi vid, a njegov notranji pogled postane bolj pronicljiv; gleda s srcem. Postane sposoben videti stvari, ki so se mu prej izmikale. Ostareli znajo gledati in znajo videti. Tako je: Gospod svojih talentov ne zaupa le mladim in močnim; za vse jih ima, po meri vsakogar, tudi za ostarele. Življenje naših skupnosti mora znati izkoristiti talente in karizme številnih starejših ljudi, ki so že upokojeni, a so bogastvo, ki ga je treba ovrednotiti. Od ostarelih se zato zahteva ustvarjalna in nova pozornost, velikodušna razpoložljivost.

Nekdanje spretnosti aktivnega življenja niso več obvezne in postanejo vir za darovanje: poučevati, svetovati, graditi, skrbeti, poslušati ... Predvsem v prid najbolj prikrajšanim, ki si ne morejo privoščiti učenja ali so prepuščeni svoji samoti.

Judita je osvobodila svojo služabnico in vse zasula s pozornostjo. Kot mlado dekle je s svojim pogumom pridobila spoštovanje skupnosti. Na stara leta si ga je zaslužila zaradi nežnosti, s katero je obogatila njihovo svobodo in naklonjenost. Judita ni upokojenka, ki melanholično živi svojo praznino: je goreča starejša žena, ki čas, ki ji ga daje Bog, zapolnjuje z darovi.

Priporočam vam, da v teh dneh vzamete v roke Sveto pismo in preberete Juditino knjigo. Je kratka in se z lahkoto bere. Preberite to zgodbo o pogumni ženski, ki se konča z nežnostjo, velikodušnostjo. Želel bi, da bi takšne bile naše babice: pogumne, modre in bi nam zapustile dediščino – ne denarja, ampak dediščino modrosti, ki so jo posejale v svoje vnuke.

[Kateheza o Jobu. Sveti oče: Protestirati pred Bogom je način molitve](#)

VATIKAN (sreda, 18. maj 2022, RV) – Sveti oče je v središče današnje kateheze o starostnem obdobju postavil Joba in njegovo »protestno molitev«, potem ko je izgubil vse, kar je v življenju imel.

Andreja Červek – Vatikan

Job razume, da Bog ni preganjalec, ampak se za njegovim molkom skriva nežnost. Bogu ni všeč enciklopedija razlag in razglabljanj, ki vodi v moralizem in domišljavost. Bolj mu je všeč Jobovo protestiranje, ki je oblika molitve. Jobova zgodba se sklene s skoraj mistično izkušnjo, zaradi katere lahko reče: »S sluhom ušesa sem slišal o tebi, a zdaj te je videlo moje oko.«

Svetopisemski odlomek: Job 42,1-6.12.16

Tedaj je Job odgovoril Gospodu in rekel: Spoznal sem, da vse premoreš in ni mogoče preprečiti nobene tvoje namene. Kdo je, ki zatemnjuje posvèt brez spoznanja? Zato sem govoril, česar nisem razumel, stvari, ki so prečudovite zame in jih nisem dojel. Poslušaj vendar; in jaz bom govoril, vprašal te bom in ti me pouči! S sluhom ušesa sem slišal o tebi, a zdaj te je videlo moje oko. Zato se umikam in kesam v prahu in pepelu. [...] Gospod pa je poslej Joba blagoslavljal še bolj ko prej. Imel je štirinajst tisoč ovac in šest tisoč kamel, tisoč parov volov in tisoč oslic. [...] Job je potem živel še sto štirideset let in videl svoje sinove in svoje vnuke do četrtega rodu.

10. kateheza: Job. Preizkušnja vere, blagoslov pričakovanja

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Svetopisemski odlomek, ki smo ga slišali, zaključuje Jobovo knjigo, vrh univerzalne literature. Z Jobom se srečujemo na poti katehez o starosti: srečamo ga kot pričevalca vere, ki ne sprejme »karikature« Boga, ampak protestno kriči pred zlom, dokler Bog ne odgovori in razodene svojega obličja. In Bog na koncu odgovori, kot vedno na presenetljiv način: Jobu pokaže svojo slavo, vendar ga ne zdrobi, nasprotno, z najvišjo nežnostjo. Treba je dobro prebrati strani te knjige, brez predsodkov in splošnih predstav, da bi razumeli moč Jobovega krika. Dobro bo, če bomo vstopili v njegovo šolo, da bi premagali skušnjavo moraliziranja pred ogorčenostjo in potrlostjo zaradi bolečine, da smo izgubili vse.

(Spomnimo se zgodbe: Job vse izgubi v življenju, izgubi bogastvo, družino, otroke, zdravje; zelo nesrečen se pogovarja s prijatelji, ki ga pridejo pozdravit. Današnji odlomek je sklepni del knjige.)

V tem sklepnem odlomku knjige, ko Bog končno spregovori, je Job pohvaljen, ker je razumel *skrivnost Božje nežnosti, skrite za njegovim molkom*. Bog graja Jobove prijatelje, ki so si domišljali, da vedo vse o Bogu in bolečini. Prišli so tolažit Joba, a na koncu so ga obsojali s svojimi v naprej pripravljenimi obrazci. Bog nas obvaruj tega hinavskega in domišljavega pietizma! Bog nas obvaruj moralistične vernosti in vernosti zapovedi, ki ustvarja določeno domišljavost in vodi v farizejstvo in hinavščino.

Gospod se o njih takole izrazi: »Moja jeza se je vnela zoper tebe in tvoja prijatelja, saj o meni niste govorili prav kakor moj služabnik Job. [...] Moj služabnik Job naj moli za

vas, zakaj nanj se milostno ozrem, da ne bom z vami ravnal po vaši nespameti, ker niste o meni govorili prav kakor moj služabnik Job« (Job 42,7-8). Božja izjava nas preseneti, saj smo brali ognjevite strani Jobovega pritoževanja, ki so nas osupnile. Pa vendar, pravi Gospod, je Job govoril prav, čeprav je bil jezen na Boga; prav je rekel, ker ni hotel sprejeti, da je Bog »preganjalec«. In kot nagrado Bog Jobu vrne dvakrat toliko vsega premoženja, potem ko ga prosi, naj moli za svoje slabe prijatelje.

Prelomni trenutek *spreobrnjenja vere* se zgodi na vrhuncu Jobovega izbruha, ko pravi: »A jaz vem, da moj Odkupitelj živi in se bo, poslednji, vzdignil nad prahom. Še potem, ko bo ta moja koža raztrgana, bom iz svojega mesa gledal Boga. To vidim sam, moje oči so uvidele in nihče drug, shranjeno je v mojem srcu, v mojih prsih!« (Job 19,25-27). Ta del je zelo lep. Na misel mi pride konec Händlovega oratorija Mesija, potem ko po slovesni Aleluji sopran počasi poje: »Vem, da moj Odrešenik živi.« Po vsej tej Jobovi bolečini in veselju, je Gospodov glas nekaj drugega. »Vem, da moj Odrešenik živi.« Zelo je lepo. To lahko razlagamo takole: »Moj Bog, vem, da ti nisi preganjalec. Moj Bog bo prišel in mi povrnil po pravičnosti.« Gre za preprosto vero v Božje vstajenje, preprosto vero v Jezusa Kristusa, preprosto vero v Gospoda, ki nas vedno čaka in bo prišel.

Prilika iz Jobove knjige na dramatičen in nazoren način prikazuje, kaj se v resnici dogaja v življenju. To, da se na osebo, družino ali ljudstvo zgrnejo pretežke preizkušnje, nesorazmerne v primerjavi s človeško majhnostjo in krhkostjo. V življenju pogosto, kot pravijo, »nesreča nikoli ne pride sama«. Nekateri ljudje so preplavljeni z mnogimi nesrečami, kar se zdi zares pretirano in nepravično. Veliko je takšnih ljudi.

Vsi poznamo takšne osebe. Njihov krik je na nas naredil vtis, a pogosto smo tudi občudovali trdnost njihove vere in ljubezni v njihovi tišini. Mislim na starše otrok s težkimi motnjami, na tiste, ki živijo trajno bolezen in na svojce, ki so ob njih ... Situacije, ki so pogosto še težje zaradi pomanjkanja ekonomskih virov. V določenih zgodovinskih obdobjih se zdi, da so se ta bremena nabrala na kolektivni ravni. To se je zgodilo v zadnjih letih s pandemijo covid-19 in zdaj z vojno v Ukrajini.

Ali lahko te »ekscese« upravičimo kot višjo racionalnost narave in zgodovine? Ali jih lahko versko blagoslovimo kot upravičen odziv na krivde žrtev, ki so si jih zaslužile? Ne, ne moremo. Obstaja nekakšna pravica, da žrtev protestira pred skrivnostjo zla, pravica, ki jo Bog podeljuje vsem, saj je navsezadnje On sam tisti, ki navdihuje.

Včasih naletim na ljudi, ki mi pristopijo in pravijo: »Protestiral sem pred Bogom, ker ima ta problem.« Veš, protestirati je tudi način molitve. Ko otroci in mladi ugovarjajo staršem, je to način, kako pritegniti pozornost in zahtevati, da zanje poskrbijo. Če imaš v srcu kakšno rano, kakšno bolečino, in čutiš potrebo po protestiranju, protestiraj tudi proti Bogu – Bog te posluša, Bog je Oče, Bog se ne prestraši pred našo protestno molitvijo. Bog razume. Bodi svoboden, bodi svoboden v svoji molitvi, ne vkleni svoje molitve v vnaprejšnje vzorce! Ne! Molitev mora biti spontana, kot molitev sina pred očetom, ki mu pove vse, kar mu pride na usta, saj ve, da ga oče razume.

Božji »molk« v prvem trenutku drame pomeni to. Bog se ne umakne pred soočenjem, a na začetku Joba pusti, da da duška svojemu protestiranju. In Bog posluša. Morda bi se morali včasih od Boga naučiti tega spoštovanja in nežnosti. Bogu ni vseč enciklopedija razlag in razglabljanj, kar počnejo Jobovi prijatelji. Gre za vernost, ki vse razloži, a srce ostane hladno. To Bogu ni vseč. Bolj mu je vseč Jobovo protestiranje in njegova tišina.

Jobova izpoved vere – ki se pokaže ravno v njegovem nenehnem klicanju k Bogu, k najvišji pravičnosti – se na koncu dopolni s skoraj mistično izkušnjo, zaradi katere pravi: »S sluhom ušesa sem slišal o tebi, a zdaj te je videlo moje oko« (Job 42,5). Koliko ljudi, koliki med nami, po slabi in temni izkušnji pozna Boga bolje od prej. Kot Job lahko rečemo: »Poznam te malo po spominu ali ker sem o tebi slišal, a sedaj sem te videl, ker sem te srečal.« To pričevanje je *še posebej verodostojno, če ga prevzame starost* v svojem postopnem slabljenju in popuščanju. Ostareli so v življenju videli veliko tega. In prav tako so videli neobstojnost človeških obljub. Ljudje prava, znanosti in celo verstev, ki preganjalca zamenjajo z žrtvijo in slednji pripišejo vso odgovornost za lastno bolečino. Nimajo prav.

Ostareli, ki najdejo pot tega pričevanja, ki *razočaranje zaradi izgube spremeni v vztrajno pričakovanje Božje obljube*, so nenadomestljivo varstvo za skupnost pri soočanju s pretiranim zlom. Pogled vernikov, ki se obračajo k Križanemu, se nauči ravno tega. Da bi se tega naučili tudi mi od mnogih dedkov in babic, od mnogih starejših ljudi, ki tako kot Marija združujejo svojo molitev, ki je včasih pretresljiva, z molitvijo Božjega Sina, ki se na križu izroča Očetu.

Poglejmo starostnike, glejmo stare ljudi, starke in starčke, glejmo jih z ljubeznijo, pogledjmo izkušnjo njih, ki so v življenju toliko pretrpeli, ki so se v življenju toliko naučili, ki so toliko prestali. In kako imajo na koncu ta mir, rekel bi skoraj mističen mir, ki je mir srečanja z Bogom, da lahko rečejo: Slišal sem o tebi, a zdaj te je videlo moje oko.« Da bi ti starostniki bili podobni tistemu miru Božjega Sina na križu, ki se izroča Očetu. Hvala.

Kateheza o starosti: Predanost pravičnosti ohraniti nedotaknjeno

VATIKAN (sreda, 25. maj 2022, RV) – Papež Frančišek je med današnjo katehezo dejal, da če ostareli, ki so videli že marsikaj, ohranijo nedotaknjeno predanost pravičnosti, potem obstaja upanje za ljubezen in tudi za vero. »Imamo zelo veliko poslanstvo na svetu,« je spodbudil, »toda ne iščite zatočišča v nekonkretnem in neresničnem idealizmu, brez korenin.«

Andreja Červek – Vatikan

Na začetku splošne avdience, ki je potekala na Trgu svetega Petra, se je bral odlomek in starozavezne knjige Pridigar, v katerem najdemo ironičen prikaz življenja, ki je ločeno od zavzetosti za pravičnost. Papež opozoril na pojav ciničnega razuma, ki sešteva znanje in

neodgovornost. Znanje, ki nas oprošča moralnosti, se sprva zdi vir svobode in energije, a se kmalu spremeni v paralizo duše. Starejši ljudje, ki so bogati z modrostjo in humorjem, naredijo veliko dobrega za mlade. Rešujejo jih pred skušnjava žalostnega pogleda na svet, ki je brez življenjske modrosti. Starejši prav tako mlade vračajo nazaj k Jezusovi obljubi: »Blagor lačnim in žejnim pravičnosti, kajti nasičeni bodo.«

Svetopisemski odlomek: Prd 2,17-18; 12,13-14

Tako sem zasovražil življenje, ker mi je postalo mrzko, kar se godi pod soncem: kajti vse je nečimrnost in lovljenje vetra. Zasovražil sem ves svoj trud, s katerim sem se trudil pod soncem in ga bom zapustil človeku, ki bo prišel za menoj. Končna beseda vse pridige: Boga se boj in spolnuj njegove zapovedi, kajti to je cel človek! Bog namreč privede pred sodbo vsako dejanje, tudi vsako skrito, naj bo dobro ali slabo.

11. kateheza: Pridigar. Negotova noč življenjskega smisla in stvari

Dragi bratje in sestre, dober dan!

V našem razmišljanju o starosti se bomo danes posvetili knjigi Pridigar, še enem dragulju, ki je vdelan v Sveto pismo. Ob prvem branju ta kratka knjiga pretrese in osupne s svojim znamenitim refrenom: »Vse je nečimrnost«. Refren, ki se ponavlja: »vse je nečimrnost«, vse je »megla«, vse je »dim«, vse je »praznina«. Preseneti nas, da v Svetem pismu najdemo izraze, ki postavljajo pod vprašaj smisel obstoja. V resnici je Pridigarjevo nihanje med smislom in nesmisлом *ironičen prikaz poznavanja življenja, ki je ločeno od zavzetosti za pravičnost*, katere porok je Božja sodba. Zaključek knjige kaže pot iz preizkušnje: »Boga se boj in spolnuj njegove zapovedi, kajti to je cel človek« (Prd 12,13). To je nasvet za rešitev tega problema.

Pred neko stvarnostjo, za katero se nam v določenih trenutkih zdi, da vsebuje vsa nasprotja in jim namenja enako usodo, ki se konča v nič, se nam pot ravnodušnosti lahko zdi tudi edino zdravilo za boleče razočaranje. V nas se porajajo vprašanja kot: Ali so naša prizadevanja spremenila svet? Ali je kdo sposoben uveljaviti razliko med pravičnim in nepravičnim? Zdi se, da je vse to nekoristno. Zakaj bi se naprezali?

Gre za negativno intuicijo, ki se lahko pojavi v katerem koli življenjskem obdobju, nedvomno pa je v starosti srečanje s streznitvijo skoraj neizogibno. V starosti pride do streznitve. Zato je *odpornost starosti proti demoralizirajočim učinkom tega razočaranja* odločilna: če ostareli, ki so videli že marsikaj, ohranijo nedotaknjeno *zavzetost za pravičnost*, potem *obstaja upanje za ljubezen* in tudi *za vero*. Za sodobni svet je prehod skozi to krizo, zdravilno krizo, postal ključnega pomena, saj kultura, ki misli, da je merilo vsega in manipulira z vsem, začne prav tako proizvajati kolektivno demoralizacijo smisla, ljubezni in dobrote.

Ta demoralizacija nam jemlje voljo do delovanja. Domnevna »resnica«, ki se omeji zgolj na beleženje, beleži tudi svojo brezbržnost do nasprotij in jih brez odreditve prepušča toku časa in usodi nič. V tej obliki, ki je sicer prekrita z znanstvenostjo, vendar je tudi zelo

neobčutljiva in nemoralna, je bilo sodobno iskanje resnice v skušnjavi, da bi povsem opustilo gorečnost do pravičnosti. Ne verjame več v svojo usodo, obljubo, odrešitev.

Za našo sodobno kulturo, ki bi rada praktično vse prepustila natančnemu poznavanju, je pojav tega novega *ciničnega razuma*, ki sešteva znanje in neodgovornost, zelo hud proti udarec. Znanje, ki nas oprošča moralnosti, se sprva zdi vir svobode in energije, a se kmalu spremeni v *paralizo duše*.

Pridigar s svojo ironijo razkrinka to usodno skušnjava vsemogočnosti znanja – »delirija vsevednosti« –, ki povzroča nemoč volje. Menihi najstarejšega krščanskega izročila so natančno opredelili to bolezen duše, ki nenadoma razkrije nečimrnost znanja brez vere in morale, iluzijo resnice brez pravičnosti. Imenovali so jo »*acedia*«. To je skušnjava vseh, a tudi starejših. Ne gre zgolj za lenobo. Je nekaj več. Ne gre zgolj za depresijo. Gre za vdajo poznavanju sveta brez zavzetosti za pravičnost in posledično delovanja.

Praznina smisla in sil, ki jo odpira takšno znanje, ki zavrača vsako etično odgovornost in vsako naklonjenost resničnemu dobremu, ni neškodljiva. Ne le, da jemlje moči volji do dobrega: s protinapadom *odpira vrata agresivnosti silam zla*. To so sile zblaznelega razuma, ki je zaradi ideološke skrajnosti postal ciničen. Kljub vsemu našemu napredku in naši blaginji smo dejansko postali »družba utrujenosti«. Pomislite na to: smo družba utrujenosti. Ustvarili naj bi vsesplošno blagostanje, a dopuščamo znanstveno selektiven trg zdravja. Morali bi postaviti nepremostljivo mejo mirú, a vidimo, kako si vse bolj sledijo neusmiljenje vojne proti nezaščitenim ljudem. Znanost seveda napreduje in to je dobro. Toda življenjska modrost je nekaj povsem drugega in zdi se, da se nahaja v slepi ulici.

Na zadnje, ta nenaklonjen in neodgovoren razum jemlje tudi smisel in energijo za spoznavanje resnice. Ni naključje, da je to obdobje lažnih novic (*fake news*), kolektivnih vraževerij in psevdoznanstvenih resnic. Zanimivo je, da se je v tej kulturi znanja, poznavanja vsega, celo natančnosti znanja, razširilo veliko čarovništva, vendar učenega čarovništva, veste? To je čarovništvo z določeno kulturo, ki pa te vodi v življenje v praznoverju. Na eni strani imamo inteligenco pri poznavanju stvari vse do potankosti, na drugi strani pa imamo dušo, ki potrebuje nekaj drugega in se poda na pot praznoverja ter konča v čarovništvu. Starost se lahko od ironične Pridigarjeve modrosti nauči, kako razkriti prevaro, ki se skriva v deliriju resnice uma, ki nima posluha za pravičnost. *Starejši ljudje, ki so bogati z modrostjo in humorjem*, naredijo veliko dobrega za mlade. Rešujejo jih pred skušnjava žalostnega poznavanja sveta, ki je brez življenjske modrosti. Starejši prav tako vračajo mlade nazaj k Jezusovi obljubi: »Blagor lačnim in žejnim pravičnosti, kajti nasičeni bodo« (Mt 5,6). Ravno oni bodo v mladih zasejali lakoto in žejo po pravičnosti. Pogum, vsi mi ostareli: pogum in naprej! Imamo zelo veliko poslanstvo na svetu. Toda, prosim, ne iščite zatočišča v tem nekonkretnem in neresničnem idealizmu, ki je brez korenin, povejmo jasno, v čarovništvu o življenju. Hvala.

Kateheza: Ne skrivajmo starosti. Iz šibkosti ostarelih ljudi se vsi lahko učimo

VATIKAN (sreda, 1. junij 2022, RV) – Sveti oče je tudi med današnjo katehezo govoril o starosti. Izpostavil je, da ostarelosti in starostnih šibkosti ne smemo skrivati. Pozval je, naj starostnike varujemo in jih ne pozabimo, saj predstavljajo modrost in zaklad. Vsak naj se zaveda, da bo tudi sam enkrat star. Tako kot bi si želeli, da bi nas obravnavali v času starosti, tako tudi mi danes obravnavajmo starejše.

Andreja Červek – Vatikan

Današnja kultura ostarele osebe odrinja na obrobje, je dejal papež med splošno avdienco v sredo, 1. junija, ter pozval, da mora celotna družba poskrbeti za svoje ostarele ljudi, ki jih je vedno več in so pogosto tudi vedno bolj zapuščeni. Dejal je tudi, da lahko starostnik ob soočanju s svojo krhkostjo in pojemanjem moči ponovno odkrije molitev in priča o njeni moči. Izhodišče premišljevanja so bile psalmistove besede.

Svetopisemski odlomek: Ps 71,5-6.20-21

»Ti si moje upanje, o Gospod, moje zaupanje, Gospod, od moje mladosti. Nate sem se opiral od materinega telesa, od naročja moje matere si moj varuh, tebi velja moja hvalnica za vedno. Dal si mi videti stiske, mnoge in hude. Znova mi boš dal življenje, znova me boš vzdignil iz oceanov. Povečal boš mojo veličino, znova me boš potolažil.«

12. kateheza: »Ne zavrzi me v času starosti, ko gre moja moč h koncu, me ne zapusti!« (Ps 71,9)

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Lepa molitev ostarele osebe, ki jo najdemo v Psalmu 71, nas uči premišljevati o močni napetosti, ki naseljuje stanje ostarelosti, ko je spomin na premagane napore in prejete blagoslove postavljen na preizkušnjo vere in upanja.

Preizkušnja se že sama po sebi kaže s slabotnostjo, ki spremlja prehod skozi šibkost in ranljivost starostnega obdobja. Psalmist – starček, ki se obrača na Gospoda – izrecno omenja dejstvo, da ta proces postane povod za zapustitev, prevaro, zanemarjanje in objestnost, ki se včasih zgrnejo na starostnika. Oblika strahopetnosti, v kateri smo v tej naši družbi specializirani. To je res. V tej družbi odmetavanja, v kulturi odmetavanja, so ostarele osebe postavljene na stran in zaradi tega trpijo. Ne manjka namreč takšnih, ki izkoriščajo leta starejšega človeka, da bi ga prevarali in ga ustražovali na tisoč načinov. V časopisih pogosto beremo ali pa slišimo novice o starejših ljudeh, ki so brezobzirno ogoljufani za svoje prihranke, ki so ostali brez varstva in zapuščeni brez oskrbe ali ki se jih prezira in ustražuje, da bi se odpovedali svojim pravicam. Takšne krutosti se dogajajo tudi v družinah, kar je zelo resna stvar. Ostareli ljudje, ki so odvrženi, zapuščeni v domovih za starejše, ne da bi jih otroci prišli obiskat ali pa pridejo le nekajkrat na leto. Starostnik, ki je postavljen v kot življenja. In to se dogaja v družinah, dogaja se danes, vedno se je dogajalo. O tem moramo razmisliti.

Celotna družba se mora podvizati in poskrbeti za svoje ostarele ljudi, saj so zaklad, ki jih je vedno več in so pogosto tudi vedno bolj zapuščeni. Ko slišimo o starejših, ki jim je odvzeta samostojnost, varnost in celo dom, razumemo, da *ambivalenca današnje družbe* do starejših ni problem občasnih izrednih razmer, temveč je poteza kulture odmetavanja, ki zastruplja svet, v katerem živimo. Starostnik v psalmu zaupa Bogu svoj brezup: »Zakaj moji sovražniki govorijo o meni, tisti, ki prežijo na moje življenje, se skupaj posvetujejo in pravijo: “Bog ga je zapustil, zasledujte in zgrabite ga, saj ni rešitelja.“« (Ps 71,10-11). Posledice so usodne. Starost ne izgubi samo svojega dostojanstva, ampak se pojavi celo dvom, da si zasluži nadaljevanje. Tako smo vsi v skušnjavi, da bi skrili svojo ranljivost. Skrili svoje bolezni, svoja leta in svojo ostarelost, saj se bojimo, da so predsoba za našo izgubo dostojanstva. Vprašajmo se: Je prav vzbujati to občutenje? Kako to, da se moderna civilizacija, tako napredna in učinkovita, nahaja v takšnem nelagodju pred boleznijo in starostjo? Da skriva bolezen, skriva starost? In kako to, da je politika, ki se tako zavzema za opredeljevanje dostojnega preživetja, istočasno neobčutljiva za dostojanstvo ljubečega sobivanja z ostarelimi in bolnimi?

Psalmist, ki vidi svojo starost kot poraz, ponovno odkrije *zaupanje v Gospoda*. Čuti potrebo po pomoči. In se obrne na Boga. Sveti Avguštin v komentiranju tega psalma spodbuja ostarelega človeka: »Ne boj se, da bi te na stara leta zapustili. [...] Zakaj se bojiš, da te bo [Gospod] zapustil, da te bo zavrnil v času tvoje starosti, ko ti bodo pošle moči? Nasprotno, takrat bo v tebi njegova moč, ko bo tvoja moč pojemala.« In ostareli psalmist kliče: »V svoji pravičnosti me reši in osvobodi, nagni k meni svoje uho in me odreši. Bodi mi utrjena skala, h kateri lahko vedno pridem. Odločil si, da me boš odrešil, zakaj ti si moja skala in moja trdnjava« (Ps 71,2-3). Prošnja priča o Božji zvestobi in postavlja pod vprašaj njegovo zmožnost, da pretrese popačeno vest, ki je neobčutljiva za priliko o smrtnem življenju, ki ga je treba varovati v njegovi celovitosti. Zatem takole moli: »O Bog, ne bodi daleč od mene! Moj Bog, hiti mi pomagat! Naj bodo osramočeni, naj preminejo, kateri me obtožujejo, naj se obdajo s sramotjenjem in zasramovanjem, kateri iščejo mojo nesrečo« (Ps 71,12-13).

Zares bi se morali sramovati tisti, ki izkoriščajo slabost bolezni in starosti. Molitev v srcu starostnika prenavlja obljubo o Božji zvestobi in njegovem blagoslovu. *Starostnik ponovno odkrije molitev in priča o njeni moči*. Jezus v evangeliju nikoli ne odkloni molitve nekoga, ki potrebuje pomoč. Ostarele osebe zaradi svoje šibkosti lahko osebe drugih starostnih obdobij naučijo, da *se moramo vsi izročiti Gospodu* in klicati njegovo pomoč. V tem smislu se moramo vsi učiti od starosti: da, v starosti je dar, ki ga razumemo kot prepustitev oskrbi drugim, začeni s samim Bogom.

Obstaja torej »nauk šibkosti«, ki ne skriva šibkosti. So resnične in stvarne. Obstaja nauk šibkosti, na katerega nas starost lahko verodostojno opozarja skozi vse človeško življenje. Ne skrivati starosti, ne skrivati starostnih šibkosti. To je nauk za vse nas. Ta nauk odpira odločilno obzorje za reformo naše lastne civilizacije, reformo, ki je neobhodna za

skupno bivanje vseh. Odrinjenost ostarelih oseb na obrobje, tako na pojmovni kot praktični ravni, uničuje vse življenjska obdobja, ne le starosti. Vsak od nas lahko danes pomisli na starejše v družini: kakšen odnos imam do njih, se jih spominjam, jih obiskujem? Ali se trudim, da jim ničesar ne bi manjkalo? Ali jih spoštujem? Ostareli, ki so v moji družini: mislim na mamo, očeta, dedka, babico, strice, prijatelje? Ali sem jih izbrisal iz svojega življenja? Ali pa grem k njim po modrost, modrost življenja? Ne pozabi, da boš tudi ti star ali stara. Starost pride za vsakogar. Kakor bi si ti želel, da bi te obravnavali v času starosti, tako tudi ti danes obravnavaj starejše. So spomin družine, spomin človeštva, spomin države. Varovati ostarele ljudi, ki predstavljajo modrost. Naj Gospod ostarelim ljudem, ki so del Cerkve, podeli velikodušnost tega klica in tega izziva. Naj nas to zaupanje v Gospoda okuži. In to v dobro vseh, njih, nas in naših otrok. Hvala.

Kateheza: Starost nas pripravlja na večnost. Pomaga nam razumeti nežnost Boga

VATIKAN (sreda, 8. junij 2022, RV) – Kateheza med splošno avdienco, 8. junija, ki je potekala na Trgu svetega Petra, je ponovno govorila o obdobju starosti. Papež je v ospredje postavil pogovor med Jezusom in Nikodemom ter vprašanji, »kako se more človek roditi, če je star«, in kaj pomeni »roditi se od zgoraj«.

Andreja Červek – Vatikan

Svetopisemski odlomek: Jn 3,3-6

Jezus je odgovoril in mu rekel: »Resnično, resnično, povem ti: Če se kdo ne rodi od zgoraj, ne more videti Božjega kraljestva.« Nikodém mu je dejal: »Kako se more človek roditi, če je star? Mar more drugič v telo svoje matere in se roditi?« Jezus mu je odgovoril: »Resnično, resnično, povem ti: Če se kdo ne rodi iz vode in Duha, ne more priti v Božje kraljestvo. Kar je rojeno iz mesa, je meso, in kar je rojeno iz Duha, je duh.

13. kateheza: Nikodem. »Kako se more človek roditi, če je star?« (Jn 3,4)

Dragi bratje in sestre, dober dan!

Med najpomembnejšimi starejšimi liki v evangelijih je Nikodem – eden od voditeljev Judov –, ki je hotel spoznati Jezusa in je ponoči na skrivaj prišel k Njemu (prim. Jn 3,1-21). V pogovoru med Jezusom in Nikodemom se pokaže bistvo Jezusovega razodetja in njegovega odrešenjskega poslanstva, ko pravi: »Bog je namreč svet tako vzljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak bi imel večno življenje« (Jn 3,16).

Jezus pravi Nikodemu, da se je treba »roditi od zgoraj«, če kdo hoče »videti Božje kraljestvo«. Ne gre za to, da bi ponovno začeli z rojstvom, ponovili naš prihod na svet, pri tem pa upali na novo reinkarnacijo, ki nam bo odprla naše možnosti za boljše življenje. To ponavljanje je brez smisla. Življenje izprazni vsakega smisla in ga izbriše, kot da bi bilo

neuspešen eksperiment, iztrošena vrednota, zapravljen praznina. Ne, to ni to. Ponovno rojstvo, o katerem govori Jezus, je nekaj drugega. Življenje je dragoceno v Božjih očeh: opredeli nas kot stvaritve, ki jih On ljubi z nežnostjo. »Rojstvo od zgoraj«, ki nam omogoča, da »vstopimo« v Božje kraljestvo, je rojstvo v Duhu, prehod skozi vode proti obljubljeni deželi stvarstva, ki je spravljen z Božjo ljubeznijo. Gre za rojstvo od zgoraj z Božjo milostjo. Ne gre za ponovno fizično rojstvo.

Nikodem narobe razume to rojstvo in kot dokaz njegove nemožnosti navede starost: človek se neizogibno stara, sanje o večni mladosti se dokončno odmaknejo, iztrošitev pa je izid vsakega rojstva v času. Kako si lahko kdo predstavlja usodo, ki ima obliko rojstva? Tako razmišlja Nikodem in ne najde načina, da bi razumel Jezusove besede. To ponovno rojstvo, kaj je?

Nikodemov ugovor je za nas zelo poučen. V luči Jezusove besede ga namreč lahko spremenimo v odkritje poslanstva, ki je lastno starosti. Ne le da starost ni ovira za rojstvo od zgoraj, o katerem govori Jezus, temveč postane primeren čas, da ga osvetlimo in razrešimo dvoumnosti izgubljenega upanja. Naša doba in naša kultura, ki kažeta zaskrbljujočo težnjo, da bi rojstvo otroka obravnavali kot preprosto vprašanje proizvodnje in biološke reprodukcije človeškega bitja, nato gojita mit o večni mladosti kot obupano obsedenost z neuničljivim telesom. Zakaj je starost v mnogih pogledih prezirana? Zakaj se starost prezira? Ker nosi neizpodbiten dokaz o zavrnitvi tega mita, ki bi nas želel vrniti v maternico, da bi bili večno mladi v telesu.

Tehnologija je temu mitu privlačna v vseh pogledih: medtem ko čakamo, da bomo premagali smrt, lahko telo ohranjamo pri življenju z zdravili in kozmetiko, ki upočasnijo, skrijejo, odstranijo starost. Seveda je dobro počutje ena stvar, hranjenje mita pa druga. Vendar pa ne moremo zanikati, da nam zmeda med tema dvema vidikoma povzroča določeno umsko zmedo. Pomešati dobro počutje s hranjenjem mita o večni mladosti. Veliko se naredi, da bi si povrnili mladost: veliko ukan, veliko kirurških posegov, da bi bili videti mladi. Na misel mi prihajajo besede italijanske igralka Magnani. Ko so ji rekli, da bi si morala odstraniti gube, je odgovorila: »Ne, ne dotikajte se jih. Veliko let je bilo potrebnih, da sem jih dobila. Ne dotikajte se jih!« Za to gre: gube so simbol izkušnje, simbol življenja, simbol zrelosti, simbol prehojene poti. Ne dotikajte se jih, da bi postali mladi, imeli mlad obraz. Kar je pomembno, je celotna osebnost, pomembno je srce, ki ostaja mladostno kot dobro vino, ki je tem boljše, čim starejše je.

Življenje v smrtnem telesu je prelepa »nedokončanost«: kot nekatera umetniška dela, ki imajo ravno zaradi svoje nedokončanosti prav poseben čar. Kajti življenje tu spodaj je »inicijacija« in ne izpolnitev: na svet pridemo ravno takšni, kot vedno resnične osebe, kot osebe, ki se starajo in so vedno resnične. A življenje v smrtnem telesu je premajhen prostor in čas, da bi najdragocenejši del našega življenja v času sveta ostal nedotaknjen in bi ga lahko izpolnili. Vera, ki sprejme evangeljsko oznanilo o Božjem kraljestvu, za katerega smo namenjeni, ima izjemen prvi učinek, pravi Jezus. Omogoča nam »videti« Božje kraljestvo.

Postanemo sposobni zares videti mnoga znamenja približevanja našega upanja na izpolnitev tistega, kar ima v našem življenju znamenje namenjenosti za večnost Boga.

To so znamenja evangeljske ljubezni, ki jih na mnoge načine osvetli Jezus. In če jih lahko »vidimo«, lahko »vstopimo« v kraljestvo s prihodom Duha preko vode, ki prenavlja.

Starost je stanje, ki je dano mnogim od nas in v katerem je lahko čudež tega rojstva od zgoraj sprejet in verodostojen za človeško skupnost: ne sporoča hrepenenja po rojstvu v času, ampak ljubezen do končnega cilja. S tega vidika ima starost edinstveno lepoto: hodimo proti Večnemu. Nihče ne more ponovno vstopiti v materino telo in niti v njegov tehnološki in potrošniški nadomestek. To ni modrost, tega ne prinaša prehojena pot, to je umetno. To bi bilo žalostno, četudi bi bilo mogoče. Ostareli človek hodi proti cilju, proti nebesom Boga. Starostnik hodi s svojo življenjsko modrostjo. Starost je zato poseben čas, da prihodnost osvobodimo tehnokratske iluzije o biološkem in robotskem preživetju, predvsem zato, ker odpira za nežnost ustvarjajočega in rojevajočega naročja Boga.

Tukaj bi želel poudariti to besedo: nežnost starih ljudi. Opazujte dedka ali babico, kako gledata vnuke, kako jih ljubkujeta. Ta nežnost, ki je osvobodjena vsake človeške preizkušnje, ki je premagala človeške preizkušnje, je sposobna zastoj dati ljubezen, ljubečo bližino drug drugemu. In odpira vrata za razumevanje Božje nežnosti. Ne pozabimo, da je Duh Boga bližina, sočutje in nežnost. Bog je tak, zna pobožati. Starost nam pomaga razumeti to Božjo razsežnost, ki je nežnost. Starost je poseben čas, da se prihodnost razreši tehnokratske iluzije, je čas Božje nežnosti, ki ustvarja, ustvarja pot za vse nas. Naj nam Duh podeli odprtost za to duhovno in kulturno poslanstvo starosti, ki nas spravlja z rojstvom od zgoraj.

Ko tako razmišljamo o starosti, se vprašajmo: kako je mogoče, da se ta kultura odmetavanja odloči zavreči stare ljudi in jih imeti za neuporabne? Ostareli ljudje so glasniki prihodnosti, so glasniki nežnosti, glasniki modrosti preživelega življenja. Pojdimo naprej in opazujmo ostarele ljudi.

Kateheza o starosti: Kljub starostnim omejitvam služiti radostno in hvaležno

VATIKAN (sreda, 15. junij 2022, RV) – Papež Frančišek je med splošno avdienco v sredo, 15. junija, ponovno govoril o ostarelih ljudeh ter v ospredje postavil njihovo služenje skupnosti. »Tudi kot ostareli ljudje lahko, celo moramo, služiti skupnosti,« je dejal in izpostavil, da jih Gospod nikoli ne zavrže, ampak jim daje moč za služenje.

Andreja Červek – Vatikan

Izhodišče kateheze je bil svetopisemski odlomek, ki govori o ozdravitvi Simonove tašče. Jezus bolno starko obišče skupaj s svojimi učenci. Papež je izpostavil, da se kot krščanska skupnost moramo čutiti odgovorne in obiskovati starejše – obiskovati jih skupaj in pogosto ter jih v molitvi prinašati Gospodu. Jezus sam nas bo naučil, kako jih ljubiti. Starka se na Jezusovo nežnost odzove s hvaležno vero in začne streči. Tudi kot ostareli

ljudje lahko in celo moramo služiti skupnosti, je poudaril sveti oče. Dobro je, da starejši še vedno gojijo odgovornost za služenje in premagujejo skušnjavo, da bi se umaknili. Gospod jih ne zavrže, nasprotno, daje jim moč za služenje.

Svetopisemski odlomek: Mr 1,29-31

Ko so prišli iz shodnice, so se z Jakobom in Janezom takoj napotili v Simonovo in Andrejevo hišo. Simonova tašča je ležala, ker je bila vročična, in brž so mu povedali o njej. Pristopil je, jo prijel za roko in jo vzdignil. Vročica jo je pustila in ona jim je stregla.

14. kateheza: Radostno služenje vere, ki se ga učimo v hvaležnosti

Dragi bratje in sestre, dober dan!

V Markovi različici evangelija smo slišali preprosto in ganljivo pripoved o ozdravitvi Simonove tašče – Simon se še ni imenoval Peter. O tem kratkem prizoru z majhnimi, a pomenljivimi odstopanji poročata tudi druga dva sinoptična evangelija. »Simonova tašča je ležala, ker je bila vročična,« piše Marko. Ne vemo, ali je šlo za lažjo slabost, vendar pa je v starosti tudi navadna vročina lahko nevarna. Ko ste stari, svojemu telesu ne morete več zapovedovati. Naučiti se je treba izbrati, kaj storiti in česa ne. Živahnost telesa se zmanjša in nas zapusti, čeprav naše srce ne preneha želeči. Treba se je torej naučiti očistiti željo: biti potrpežljivi, izbrati, kaj zahtevati od telesa, od življenja. Ko smo stari, ne moremo delati enako kot v mladosti: telo ima drugačen ritem, zato mu moramo prisluhniti in sprejeti njegove omejitve. Vsi jih imamo, kajne? Tudi jaz moram zdaj hoditi s palico, kajne? Vsi ...

Bolezen na starejše pritiska drugače in na nov način kot v mladosti ali odrasli dobi. To je kot močan udarec, ki te zadane v že tako težkem času. Zdi se, da bolezen pri ostarelem človeku pospešuje smrt in v vsakem primeru skrajšuje čas življenja, ki se nam že tako zdi kratek. Prikrade se dvom, da ne bomo ozdraveli, da »tokrat sem zadnjič bolan« in tako dalje ... pridejo take ideje. Ne uspe nam sanjati o upanju v prihodnost, ki se zdaj zdi neobstoječa. Znani italijanski pisatelj Italo Calvino je opozoril na grenkobo starih ljudi, ki bolj trpijo zaradi izgube preteklih stvari, kot pa se veselijo doživetja novih. Toda evangeljski prizor, ki smo ga slišali, nam pomaga upati in nam že ponuja prvo lekcijo: Jezus ne obišče bolne starke sam, ampak gre tja skupaj s svojimi učenci. To nam nekoliko daje misliti.

Ravno *krščanska skupnost* je tista, ki mora skrbeti za ostarele ljudi: sorodnike in prijatelje. Skupnost. Starejše bi moralo obiskovati veliko ljudi, skupaj in pogosto. Nikoli ne smemo pozabiti teh treh vrstic evangelija. Še posebej danes, ko se je število starejših močno povečalo. Tudi v primerjavi z mladimi, saj se v tej demografski zimi ne rojevajo otroci. Veliko več je starejših kot pa mladih. Čutiti moramo odgovornost, da obiskujemo starejše, ki so pogosto sami, in jih s svojimi molitvami prinašati Gospodu. Jezus sam nas bo naučil, kako jih ljubiti. »Družba resnično sprejema življenje, če priznava, da je življenje dragoceno tudi v starosti, invalidnosti, hudi bolezni in ko začne ugašati« (Sporočilo Papeški akademiji za življenje, 19. februar 2014). Življenje je vedno dragoceno. Ko Jezus zagleda bolno staro, jo prime za roko in jo ozdravi. Enako je storil s tisto deklico, ki je bila mrtva: prijel jo je za roko in jo dvignil, ozdravil jo je in jo postavil na noge. Jezus s to nežno gesto

ljubezni učencem daje prvo lekcijo: odrešenje se oznanja ali, bolje, sporoča s pozornostjo do bolne osebe; in vera te žene zasije v hvaležnosti za nežnost Boga, ki se je sklonil nad njo.

Vračam se k temi, ki sem jo v teh katehezah že večkrat ponovil: zdi se, da ta kultura odmetavanja odstranjuje ostarele ljudi. Da, ne ubije jih, vendar jih družbeno izbriše, kot da bi bili breme, ki ga je treba nositi naprej: bolje jih je skriti. To je izdaja lastne človeškosti, to je najbolj grda stvar, to je izbiranje življenja glede na koristnost, mladost in ne glede na življenje, kakršno je, z modrostjo starih, z mejami starih. Starejši nam lahko veliko dajo: imajo modrost življenja. Toliko nas lahko naučijo: zato moramo že otroke učiti, da bodo skrbeli zanje, da bodo hodili k starim staršem. Pogovor med mladimi, otroki in starimi starši je temeljnega pomena, je temeljnega pomena za družbo, je temeljnega pomena za Cerkev, je temeljnega pomena za zdravje življenja. Kjer ni pogovora med mladimi in starimi, nekaj manjka in raste generacija brez preteklosti, torej brez korenin.

Če nam je prvo lekcijo dal Jezus, nam drugo daje starejša žena, ki je »vstala in jim začela streči«. Tudi kot ostareli ljudje lahko, celo moramo, služiti skupnosti. Dobro je, da starejši še vedno gojijo odgovornost za služenje in premagujejo skušnjavo, da bi se umaknili. Gospod jih ne zavrže, nasprotno, daje jim moč za služenje. Rad bi opozoril, da evangelisti v pripovedi ne poudarjajo ničesar posebnega: gre za normalnost hoje, ki se je bodo učenci v polni meri naučili na poti oblikovanja, ki ga bodo doživeli v Jezusovi šoli. Starejši, ki ohranijo pripravljenost za ozdravitev, tolažbo, priprošnjo za svoje brate in sestre – bodisi učence, bodisi stotnike, ljudi, ki jih nadlegujejo zli duhovi, zavržene osebe ... – so morda največje pričevanje o čistosti te hvaležnosti, ki spremlja vero. Če bi bili ostareli ljudje, namesto da so zavrženi in odstranjeni s prizorišča dogodkov, ki zaznamujejo življenje skupnosti, postavljeni v središče kolektivne pozornosti, bi jih tako spodbujali k opravljanju dragocene službe hvaležnosti Bogu, ki nikogar ne pozabi. Hvaležnost starejših za darove, ki so jih prejeli od Boga v svojem življenju, kot nas uči Petrova tašča, skupnosti povrne veselje do skupnega življenja, veri učencev pa podeli bistveno značilnost njenega cilja.

Vendar se moramo dobro naučiti, da duh priprošnje in služenja, ki ga Jezus predpisuje vsem svojim učencem, ni samo ženska stvar: v Jezusovih besedah in dejanjih ni niti sence te omejitve. Evangeljsko služenje hvaležnosti za Božjo nežnost nikakor ni zapisano v slovnici moškega gospodarja in ženske služabnice. To ni res. Kar pa ne zmanjšuje pomena dejstva, da lahko ženske o hvaležnosti in nežnosti vere učijo moške stvari, ki jih oni sami težje razumejo. Tudi Petrova tašča je apostolom pokazala pot, ko so prišli po poti hoje za Jezusom. Jezusova posebna nežnost, ko se je »dotaknil njene roke« in se nad njo »nežno sklonil«, je že od vsega začetka jasno pokazala njegovo posebno občutljivost za slabotne in bolne, ki se je je Božji Sin zagotovo naučil od svoje Matere.

Lepo prosim, naj bodo starejši ljudje, dedki in babice blizu otrokom in mladim, da bodo lahko posredovali ta spomin življenja, to življenjsko izkušnjo, to življenjsko modrost.

Kolikor bomo mladim in starim omogočili, da se povežejo, toliko bo več upanja za prihodnost naše družbe. Hvala.

Kateheza o starosti: Hoditi za Jezusom tako v zdravju kot bolezn

VATIKAN (sreda, 22. junij 2022, RV) – Med dopoldansko splošno avdienco, v sredo, 22. junija, je papež Frančišek imel že petnajsto katehezo o obdobju starosti. Posvetil jo je pogovoru med Jezusom in Petrom iz Janezovega evangelija ter spodbudil k zvesti hoji za Jezusom tudi v času starosti in bolezn.

Andreja Červek – Vatikan

Sveti oče je med katehezo o starosti povabil k hoji za Jezusom tako v zdravju kot bolezn, tako v dobem kot slabem – in vedno z nasmehom. Ostarele ljudi je opogumil, naj se učijo jemati slovo: življenje starejšega človeka je poslavljanje, počasno, a veselo slovo: »Živel sem življenje, ohranil sem svojo vero.«

Svetopisemski odlomek: Jn 21,17-18

Jezus mu je tretjič rekel: »Simon, Janezov sin, ali me imaš rad?« Peter se je užalostil, ker mu je tretjič rekel: »Ali me imaš rad?« in mu je rekel: »Gospod, ti vse veš, ti veš, da te imam rad.« Jezus mu je rekel: »Pasi moje ovce. Resnično, resnično, povem ti: ko si bil mlajši, si se opasoval sam in si hodil, kamor si hotel; ko pa se postaraš, boš raztegnil roke in drug te bo opasal in odvedel, kamor nočeš.«

15. kateheza: Peter in Jezus

Dragi bratje in sestre, dobrodošli in dober dan!

V naših katehezah o starosti danes razmišljamo o pogovoru med vstalim Jezusom in Petrom na koncu Janezovega evangelija (Jn 21,15-23). Gre za ganljiv pogovor, iz katerega se razbere vsa Jezusova ljubezen do učencev in tudi vzvišena človeškost njegovega odnosa z njimi, zlasti s Petrom: nežen odnos, a ne površinski, neposreden, močan, svoboden in odprt. Človeški odnos in v resnici. Tako se Janezov evangelij, ki je tako duhoven in vzvišen, zaključi s gorečo prošnjo in ponudbo ljubezni med Jezusom in Petrom, ki se povsem naravno prepleta s pogovorom med njima. Evangelist nas opozarja: priča o resničnosti dejstev (prim. Jn 21,24). In v njih je treba iskati resnico.

Lahko se vprašamo: ali znamo varovati ton tega Jezusovega odnosa z učenci v skladu z njegovim slogom, ki je tako odprt, tako odkrit, tako neposreden, tako človeško realen? Kakšen je naš odnos z Jezusom? Je kakor odnos apostolov z Njim? Ali nismo namesto tega pogosto v skušnjavi, da bi evangelijsko pričevanje zaprli v kokon »osladnega« razodetja, ki mu dodamo svoje čaščenje glede na okoliščine? Ta drža, ki se zdi kot spoštovanje, nas v resnici oddalji od resničnega Jezusa in postane celo povod za zelo abstraktno, zelo samosvojo in zelo posvetno hojo vere, ki pa ni Jezusova pot. Jezus je Beseda Boga, ki je postal človek. In On se obnaša kot človek, govori nam kot človek, kot Bog-človek. S to

nežnostjo, prijateljstvom in bližino. Jezus ni kot neka »posladkana« podobica, ne. Jezus je na dosegu naše roke, blizu nam je.

V Jezusovem pogovoru s Petrom najdemo dva odlomka, ki se nanašata ravno na *starost in trajanje časa*: čas pričevanja in čas življenja. Prvi odlomek je Jezusovo opozorilo Petru: ko si bil mlad, si bil samozadosten, ko boš star, ne boš več tak gospodar samega sebe in svojega življenja. To pravi meni, ki sem v invalidskem vozičku. A tako je v življenje. S starostjo pridejo vse te bolezni in moramo jih sprejeti takšne, kot pridejo. Nimamo več moči kot mladi. *Tvoje pričevanje* – pravi Jezus – *bo spremljala tudi ta slabost*. Jezusov pričevalec moraš biti tudi v slabosti, bolezni in smrti. Obstaja lep stavek sv. Ignacija Lojolskega, ki pravi: »Kakor v življenju tako tudi v smrti moramo dati pričevanje Jezusovih učencev.« Na koncu mora življenje biti življenje učencev, Jezusovih učencev, saj nam Gospod vedno govori v skladu z našo starostjo. Evangelist dodaja svoj komentar in pojasnjuje, da je Jezus namigoval na skrajno pričevanje, na mučeništvo in smrt. Vendar pa lahko pomen tega opomina razumemo bolj splošno: tvoja hoja za Jezusom se bo morala naučiti, da se bo pustila poučevati in oblikovati tvoji šibkosti, tvoji nemoči, tvoji odvisnosti od drugih, tudi pri oblačenju in hoji. Ti pa »hodi za menoj« (v. 19). Hoja za Jezusom gre vedno naprej, z dobrim in slabim zdravjem, fizično samostojnostjo in nesamostojnostjo. Hoja za Jezusom je pomembna: vedno slediti Jezusu, peš, hitro, počasi, v vozičku, vedno mu slediti. Modrost hoje mora najti način, da ostane v svoji izpovedi vere – »Gospod, ti veš, da te ljubim« (v. 15.16.17) – tudi v omejenih pogojih slabosti in starosti. Rad se pogovarjam z ostarelimi in jih gledam v oči. Imajo sijoče oči, ki ti povejo več od besed, pričujejo o življenju. To je nekaj lepega in to moramo ohraniti vse do konca. Slediti Jezusu polni življenja.

Ta pogovor med Jezusom in Petrom vsebuje dragocen nauk za vse učence in za vse nas vernike. In tudi za vse ostarele ljudi. Naučiti se iz svoje krhkosti, kako izražati doslednost našega pričevanja o življenju v pogojih življenja, ki je v veliki meri zaupano drugim in v veliki meri odvisno od pobude drugih. Z boleznijo, s starostjo se poveča odvisnost in nismo več neodvisni kot prej. Odvisnost se povečuje in tudi tukaj zori vera, tudi tukaj je Jezus z nami, tudi tukaj vre bogastvo vere, ki je bila dobro živeta na poti življenja.

Toda spet se moramo vprašati: ali imamo *duhovnost*, ki je resnično sposobna razlagati obdobje – zdaj že dolgo in razširjeno – tega časa naše šibkosti, ki je bolj zaupana drugim kot pa moči naše avtonomije? Kako naj ostanemo zvesti živeti hoji za Jezusom, obljubljeni ljubezni, pravičnosti, ki smo jo iskali v času naše sposobnosti za pobude, v času krhkosti, v času odvisnosti in oddaljevanja od protagonizma v svojem življenju? Ni lahko ne več biti protagonist, ni lahko.

Ta novi čas je zagotovo tudi čas preizkušnje. Začenši s skušnjava – nedvomno zelo človeško, a tudi zelo zahrbtno –, da bi ohranili svoj protagonizem. Včasih se mora protagonist zmanjšati, se ponižati; sprejeti, da te starost kot protagonista zniža. A imel boš drug način izražanja, drug način sodelovanja v družini, v družbi, v skupini prijateljev. To je

ta radovednost, ki prevzame Petra: »Kaj pa ta?« reče Peter, ko vidi, da jima sledi ljubljeni učenec (prim. v. 20-21). Vtikanje v življenja drugih. A ne: Jezus pravi: »Bodi tiho!« Ali mora biti pri »moji« hoji? Ali mora zasedati »moj« prostor? Ali bo on moj naslednik? To so vprašanja, ki ne služijo ničemur in ne pomagajo. Ali bo ostal dlje od mene in bo zavzel moje mesto? Jezusov odgovor je odkrit in celo grob: »Kaj ti to mar? Ti poskrbi za svoje življenje, za svoj trenutni položaj in se ne vtikaj v življenje drugih. Kaj ti to mar? Ti hodi za menoj« (v. 22). To je pomembno: hoja za Jezusom, slediti Jezusu v življenju in smrti, v zdravju in boleznih, v življenju, ko je bogato z mnogimi uspehi in v težkem življenju z mnogimi slabimi trenutki in padci. In ko se želimo vmešati v življenje drugih, nam Jezus odgovori: »Kaj ti to mar? Ti hodi za menoj.«

To je zelo lepo. Starejši ne bi smeli zavidati mladim, ki gredo po svoji poti, ki zasedajo naše mesto in nas preživijo. Čast naše zvestobe zastonjski ljubezni, zvestoba hoji vere, ker smo verovali, tudi v razmerah, ki nas približujejo slovesu od življenja, so naš naziv za občudovanje za prihodnje rodove in za hvaležno priznanje od Gospoda. Naučiti se jemati slovo: to je modrost ostarelih. Vendar pa posloviti se dobro, pozorno, z nasmehom; posloviti se od družbe, posloviti se od drugih. Življenje starejšega človeka je slovo, počasno, a veselo slovo: živel sem življenje, ohranil sem svojo vero. Lepo je, ko stari človek lahko reče: »Živel sem življenje, to je moja družina; živel sem življenje, bil sem grešnik, vendar sem delal tudi dobro.« In ta mir, ki pride, to je slovo ostarelega človeka.

Celo prisilno nedelujoča hoja, sestavljena iz čustvenega premišljevanja in navdušenega poslušanja Gospodove besede – tako kot pri Mariji, Lazarjevi sestri –, bo postala najlepši del njihovega življenja, življenja nas ostarelih. Naj nam ta del nikoli več ne bo odvzet, nikoli (prim. Lk 10,42). Poglejmo ostarele ljudi, glejmo jih in jim pomagajmo, da bodo lahko živeli in izrazili svojo življenjsko modrost, da nam bodo lahko dali tisto, kar je v njih lepega in dobrega. Glejmo jih, prisluhnimo jim. In mi, starejši, glejmo mlade in to vedno z nasmehom: oni bodo sledili poti, nadaljevali bodo to, kar smo posejali, tudi tisto, česar nismo posejali, ker nismo imeli poguma ali priložnosti: oni bodo to nadaljevali. Vendar vedno ta odnos. Starejša oseba ne more biti srečna, če ne gleda mladih, in mladi ne morejo iti skozi življenje, če ne gledajo ostarelih. Hvala.